

SEP 25 1945

VENYBĖ LITHUANIAN NATIONAL WEEKLY

LIX METAI 37 N PENKTADIENIS 1945 M RUGSEJO (SEPT.) 14 D.

Ateinančių metų vasario mėnesį Vienybė minės savo įsikūrimo 60 metų jubiliejų. Ta proga, ruošiamas specialus Vienybės numeris, kuriam prašoma siųsti atitinkamų raštų

DABAR

Veteranai rūpi Kratosi "rojaus" Kodėlgi taip? Prieš 230 metų JUOZAS TYSLIAVA

Washingtono galvos jau dabar rūpinasi karo veteranų ateitimi. Po praeito karo, kaip žinoma, veteranų buitis buvo nepavydėtina.

Kas kita ši kartą. Nenuostabu, kad "politikieriam" rūpi. Dvylika milijonų balsuotojų — nejuokai. Veteranai, mat, gali išrinkti tokią valdžią, kokia jiems geriausiai patiks.

Kaip žinoma, Jaltoje buvo daug kas susitarta. Tarp kita ko, ten buvo susitarta pasikeisti pabėgėliais, tiksliau — sovietams grąžinti jų išbėgėlius.

QUISLINGAS NUTEISTAS MRTI

Buvęs nacių pastumdėlis Vidkun Quisling Norvegijoje, kaip Oslo radijas praneša, rastas kaltu valstybės išdavime ir nuteistas mirti.

PALECKIUI TRŪKSTA BENDRADARBIŲ

Kvietė grįžti pabėgėlius, bet visi atsisakė. Bolševikinei administracijai Lietuvoje labai trūksta inteligentų ir šiaip pat patyrusių bendradarbių.

Lietuvos žydai nenori grįžti namo

Zinomi Kauno žydai gydytojai, kaip Zacharinas, Bernanas, Elkis, taip pat ir kai kurie advokatai, prekybininkai, kurie, vokiečių ištremti iš garsiąją Dachau bei kitas koncentracijos stovyklas Vokietijoje, laimingai išliko gyvi ir buvo alijantų išlaisvinti, atsisakė grįžti į bolševikų okupuotą Lietuvą.

Lietuvoje dar siaučia dėmėtoji šiltinė

Mums pranešama, kad Kaune, Vilniuje ir kitose vietovėse Lietuvoje tebesiaučia dėmėtoji šiltinė, kurią savo užlemtis sugrįžę rusai, ypač nauji Lietuvos kolonistai-kolehoininkai, atnešė.

TREMTINIAI NENORI NĖ GIRDETI APIE GRĮŽIMĄ Į SOVIETŲ SAJUNGĄ

Maska turėsianti atsisakyti Jaltos tarimų. Iš anglų ir amerikiečių okupuotų zonų, vokiečiuose, pranešama, kad tenykštė pabėgėlių problema esanti labai opi. Amerikos ir Anglijos karininkai mano, kad jų vyriausybės būsimos priverstos sovietus reikalauti pakeisti Jaltos konferencijos tarimus.

Sakoma, Hirohito dienos suskaičytos

Washingtono kalbama, kad Japonijos imperatoriaus Hirohito dienos esančios suskaičytos. Jis, mat, savo uždarinėjus ir dabar galės būti atidamas teismui, kaip karo kriminalistas.

Sulaikyta serbų bažnyčios galva

Maršalo Tito įsakymu, Belgrade sulaikytas serbų bažnyčios metropolitas Joseph Skoplje.

SEPTYNIOS DIENOS PASAULYJE

- Japonijos demokratinės sąjūdėms vadai, sakoma, siūlė amerikiečiams sudaryti japonų karo kriminalistų sąrašą. — Britai, grįžę į Singapūrą, rado uostą japonų sunaikintą.

EUROPA — SUDUŽĖS VIRDRODIS

Prieš kurį laiką aš jums rašiau apie "Europą dabar". Minėjau ten, jog Europa dabar atrodo, kaip smulkial sukultas veidrodis.

Gen. MacArthurui Ko-rėjoje palikus japonų parei-šius savo vietose, korejiečiai dėl to kelia protestus. — Britai, grįžę į Singapo-rą, rado uostą japonų sunaikintą.

Pažvelkime truputį į šių erdvių ekraną... Demokratijos nesklendimai Graikijoje. Graikija buvo pirmas kraštas, kur komunistai mėgino jėga įsistiprinti savo diktatūrą.

Gen. MacArthurui Ko-rėjoje palikus japonų parei-šius savo vietose, korejiečiai dėl to kelia protestus. — Britai, grįžę į Singapo-rą, rado uostą japonų sunaikintą.

Pažvelkime truputį į šių erdvių ekraną... Demokratijos nesklendimai Graikijoje. Graikija buvo pirmas kraštas, kur komunistai mėgino jėga įsistiprinti savo diktatūrą.

Gen. MacArthurui Ko-rėjoje palikus japonų parei-šius savo vietose, korejiečiai dėl to kelia protestus. — Britai, grįžę į Singapo-rą, rado uostą japonų sunaikintą.

Pažvelkime truputį į šių erdvių ekraną... Demokratijos nesklendimai Graikijoje. Graikija buvo pirmas kraštas, kur komunistai mėgino jėga įsistiprinti savo diktatūrą.

DETROITO LIETUVIŲ DIENOS

MARIJA SIMS

Lietuviškas radijo pusvalandis

Malonu pranešti Vieniybės skaitytojams, kad jau atidaryta Amerikos Lietuvių Balso radijo programa.

Atidarymas įvyko per šią savaitę, rugsėjo 8 d. nuo 7.30 iki 8 val. vakare stotėje WJLB, Eaton Tower Bldg. Programos tęsis kas savaitę tuo pačiu laiku ir iš tos pačios radijo stoties.

Programų vedėjas Harry A. Kapturauskas pasakė įžanginę kalbą ir išaiškino radijo Lietuvių Balso nusistatymą. Principaliu dainininku buvo Jonas Valiukas, tenoras. Buvo net keli kabetojai, kurie savo kalbomis sveikino radijo steigėjus.

Programų muzikales dailės direktorė — Mirga Michaels — Motuzaitė. Ji tvarko programas ir kviečia dainininkus ir kviečia dainininkams nepalaukti, kol bus pakviesti, bet

ateiti ir įsirašyti, nes šis radijo pusvalandis bus nepartinis ir visiems vienodai patarnaus, išskiriant tautos išgamas.

Amerikos Lietuvių Balso ratelyje jau įsirašė visi žymesni profesionalai ir biznesieriai. Tuo tarpu atrodo, kad A. Lietuvių Balso bus didžiausiu kultūros ir susisiekimo centru.

A. Lietuvių Balso valdyba kviečia visus gerus lietuvius iš kitų miestų, progal pasitaikusias, užėiti į stotį ir pratariti kelis žodžius. Visi čia bus mielai sutinkami.

Gegužinė
Sekmadienį, rugsėjo 23 d., Lietuvai Vaduoti Sąjungos 6-tas skyr. rengia didelę gegužinę. Birutės Darže. Pelnas bus gelbėjimui Lietuvos pabėgėlių. Visi maloniai kviečiami į šią gegužinę pašokti, pandinuoti, rudenio gamta pasigėrėti ir kartu paremti savo nuskriaustus brolius.

IŠ BROOKLYNO Į BROKLINĄ

Nesvetinga buvo gamta Waterburio Brooklyne, niuktėsi ir laškojo, bet juosirdžiai ir svetingai mane priėmė vietos veikėjai. Kiekvienas vietos veikėjas suteikė daug naudingų informacijų, o kartu pareiškė gražių minčių Vieniybės vedama linija.

Laikraštis tarnauja visuomenei, o kartu vaizduoja visuomenės gyvenimą ir jos nusistatymą. Tad visada laikraštiniuku naudinga pasiamatyti ir pasikalbėti su visuomenės veikėjais ir kad iš jų išgirdus sveikų minčių.

Viešint Waterburyje, būtų apsilaidimas nepamačius Tama Matą, žmogų, kuris tiek ilgai vadovauja SLA vieniškuopai ir Lietuvių Nepr. Klubui. Vietos S.L.A. kuopa, kaip ir Nepriklausomas Klubas, tai gausiausios ir stipriausios Waterburio organizacijos. Jų pirmas skaito apie 400, o ant-ras apie 700 narių. Ir šių abiejų organizacijų pirmininkas yra Tamas Matas.

T. Matas, berods, daugiausia darbu apsikrovęs waterburietis. Jis yra formuotų ir nuolat dirbusių mašinų dirbėjų, plačiai vėrėjas real estate biznizui ir visur pasireiškia visuomeniniame gyvenime. Ir taip įsitraukęs į Amerikos gyvenimą, jis spėjo net dukart nuvažiuoti į Lietuvą. Senąją tėvynę jis lankė 1921 ir 1938 m. Kiek įdomių įspūdžių šis pastabus žmogus parsivežė iš savo senosios tėvynės. Kad ir ką negero randi savo tėvynėje, bet meilė savo gimtajam kraštui vis būna stipresnė už viską.

Real Estate biznyje Tamas Matas turi daug patyrimo, o dabar daug ir darbo, nes šis biznesas paskutiniu metu labai gyvas. Negalima nepasidžiaugti nuosirdumu ponios Matienės, kuri visur ir visada savo vyrą lydį, ji taip pat lankė savo tėvų kraštą Lietuvą. Ji šiandien su pasiilgimu atsimena tą tėvų kraštą, kurį lankė, kuris šiandien sukaustytas geležiniais retėžiais, kurio ji taip gailisi ir pasiilgsta.

Laikraštiniuku įspūdžių Waterburyje — aruodai. Miestukas berods paprastas, bet ne visada mūro sienos ir akmeniniai gatvių grindiniai gali suteikti laikraštiniuku medžiagos rašyti, o kur kas gilesnių įspūdžių žmogus patiri iš žmonių, o čia esama gerų žmonių. Jie paliesti karo, nei iš kiekvienos šeimos, artimesnis ar tolimesnis gimnaitis kariavo šiame kare, iš kurio dauguma dar nę nepradėjo grįžti. Štai vėl užėmė pas Kazį Strikū, kuris 851 Bank St. laiko didžiulį groserį ir buėrne. Jis linksmo ir gero būdo žmogus, o dabar jį ypatinai linksma sutikau, nes jo sūnus Stasys grįžo iš už jūrių. Ir Kazio Strikulio sūnus Stasys kariuomenėje išbuvo apie 4 metus, išsitarnavo seržantu ir didesnę tarnybos laiką praleido užjūriuose. Tarnavo aviacijoje, matė silto ir šalto, nes buvo 13 kovos grupėje. Dabar planuoja ateiti.

Dauguma Waterburio lietuvių paliešti šio baisaus karo, bet ypač jų mintyse, kalbose reikišiasis tas didelis susirūpinimas senąją tėvynę Lietuvą. Waterburis net priglaudė keletą spėjusių nu vykusiųjų ir dabar vykstančių baimenbių padėgti lietuvių, o jų tarpe ir dr. Petrą Vileišį. Jis ir jo šeima laimingi, kad nepateko į bolsėvikų arba nacių nasrus, kartu ir mums malonu, kad šis Lietuvos vyras rado sau prieglobstį antrojoje lietuvių tėvynėje Amerikoje. Jis spėjo išsprukti ir į Ameriką atvyko jau 1940 met. Dar prieš jam atvykiant į šią šalį, Vileišių vardas

buvo žinomas lietuviams Amerikoje, taip kaip ir visai lietuvių tautai, nes juk lietuvių tautos kultūrinės ir valstybinės laisvės kovos visada rišosi su Vileišių vardu. Visi Vileišiai buvo energingi visuomeninėje veikloje, o dr. Petras Vileišis, apsigyvenęs netoli Waterburio, puikiai pasireiškė ir biznyje. Jis sėkmingai varo real estate biznį. Nelengvas naujakurio, imigrantų gyvenimas. Jis dažnai sunkus ir beviltiškas, bet dr. Petras Vileišis pirmuosius, didžiuosius lėdus jau pralaužė. Mat, jis turi daug dovanos lengviau ir greičiau įsikurti, negu kitas. Jis moka daug kalbų, o tas jam daug padeda, juo labiau real estate biznyje, kuriam reikia turėti daug reikalų su įvairiais žmonėmis. Dr. Petras Vileišis padarė gerą pradžią, reikia tikėtis, kad sėkmingai savo biznį vystys ir toliau.

Nesunku Waterburyje susirasti ieškomas lietuvių, nes tame jų Brooklyne jie vienas kitą pažįsta, o kiekvieno praburietis. Jis yra formuotų ir nuolat dirbusių mašinų dirbėjų, plačiai vėrėjas real estate biznizui ir visur pasireiškia visuomeniniame gyvenime. Ir taip įsitraukęs į Amerikos gyvenimą, jis spėjo net dukart nuvažiuoti į Lietuvą. Senąją tėvynę jis lankė 1921 ir 1938 m. Kiek įdomių įspūdžių šis pastabus žmogus parsivežė iš savo senosios tėvynės. Kad ir ką negero randi savo tėvynėje, bet meilė savo gimtajam kraštui vis būna stipresnė už viską.

Daugelis prašo daugiau spausdinti žinių Vieniybės iš Waterburio gyvenimo. Vieniybės pasiryžusi taip daryti, jei vietos korespondentai daugiau jų žinių parašys, jei jie pasistengs plačiau šios malonos lietuvių kolonijos gyvenimą nušviesti.

Waterburiečiai pasiilgsta savo radijo, pasiilgsta didesnių laikraščių ir gyvenimo visuomeninio gyvenimo. Ir jie teisingi. Karas baigėsi, reikia pradėti judėti, reikia subrustėti.

Nors karo pabaiga ne visus lengvumas sugrąžino, bet waterburiečiai šiais metais turėjo nemažai piknikų ir kaip tik pasitaikė būti vietos parapijos piknike, suruoštame Linden Parke, Union City. Piknikas buvo gausus, nors dienos oras nebuvo piknikavimui palankus. Ir kaip jau nebus parapijos piknikas gausus, kada tokios didelės parapijos nariai taip vieningai stovi su savo klebonu, kunigu Valantiejum.

Skaitytojas pamany, kad aš toli nuklydau iš Waterburio Brooklyno į parapijos pikniką, kuris buvo Linden Parke, Union City. Tačiau tai nebuvo mano kaltė, kad aš turėjau skubėti iš Waterburio, o kaltė to, kuris išrado pirmadienį, po sekmadienį. Baisę savitaigą, turėjau skubėti į namus, kad pirmadienį pradėjęs dienos darbą. O kelias iš Brooklyno į Brooklyno ir tada ir dabar nėra man aiškūs, tad aš paklausiau dr. Colney ir T. Mato susitarimo pasimatyti parapijos parapijos piknike.

Piknikas, berods visada geriau nutelkia kiekvieną, bet šis piknikas mane dar daugiau nutelkė, nes čia aš be tu pasiilgti lietuviškų dainų, be lietuviškų veidų ir be lietuviško bendro svetingumo sutikau ir kunigą kleboną Valantiejų, mano parapijietį. Kada jau jis sveicarioje studijavo aukštuosius teologijos mokslus, aš jo tris Lietuvoje likusias seseris buvau mokomas vadinti tetomis, nes jos buvo arti mano motinos amžiaus. Kada Lietuvoje, dirbdamas žurnalisto

darbą, turėjau sekti ir domėjaisi Amerikos lietuvių gyvenimui, aš sužinojau, kad mano parapijietis kun. Valantiejus vadovaujai gausiai katalikų lietuvių parapijai. Ar tai nemalonu sutikti savo parapijietį klebonaujanti Waterburyje. Žinojome visi Eržvilke, jo giminės parapijoje, kad kun. Valantiejus baigė aukštuosius mokslus Sveicarioje, bet ne visi norėjo tikėti, kad jis lėks klebonauti mažoje imigrantų parapijoje, daugelis manė, kad jis sieks aukštesnės vietos bažnytinėje erachijoje. Jis to nedarė, jis pasiilko su savo lietuviams, savo giliu jausmą pašventė užjausti į šį kraštą atvažiuavusius, tėviškes palikusius lietuvius, jis juose gavino iš tėvynės atsivežtus tikybinius jausmus, o kartu ir tėvynės meilę.

Ilgai mes spaudėme vienas kito ranką su klebonu Valantiejum, bet negalėjau juo trukdyti mus rišancios parapijos reikalais, nes jis turėjo teikti patarimus tiems, kurie tvarkė dienos pikniką, o mane šaukė pareiga grįžti iš Linden Park į namus. Atsiveikinau su klebonu Valantiejum, nėsdamosi su savimi pakvietai jį aplankyti. Aš sveičiauvais juo turtingame tėviškės ūkyje, jausčiausi nusikaltes, jei neaplinkyčiau jo čia Amerikoje. Tuo jausmu skubėjau į namus.

Kelias iš šio pikniko tiesiai vedė į namus, bet bežengiant vartų slenkstį, besiklausant gvyti lietuviškų dainų, atsiminiau, kad šioje kelionėje turėjau pamatyti ir F. Vilką, Naugatuck, Conn. Juk tai taurus lietuvis, kuris nei laiko, nei pastangų nesigailli lietuviškam darbu.

Pradėjo krapinti smulkus lietus. Šis lietus mane nugąsdino, bet lietuviškos dainos dėl to piknike nenutrūko, o dar labiau sustiprėjo. Besiartinant dainuojančių, čia pamatau ir mano ieškomą F. Vilką. Per vėlai aš jį sutikau, kad būčiau galėjęs išgirsti juo geresnį patarimą. Tačiau susitikimas po tokio ilgo laiko, ir jam ir man buvo malonus.

VI. Bartus.

DIDELIS ISVAZIAVIMAS
BINGHAMTON, N. Y. — Sekmadienį, rugsėjo 16 d., Balčikonio gražiame darže, Langdon Grove, Kirkwood, N. Y., Binghamtono Lietuvių Taryba rengia didelį išvažiavimą (pikniką). Prasidės 12 v. Tad visi Binghamtono ir apylinkės lietuvių prašomi atvykti. Būsime visi maloniai priimti, pavaisinti skaniais užkandžiais ir gėrimais, tyram ore gražiai laiką praleisite ir sykiu paremsite Lietuvos reikalus. Prašom visus automobilistus sustoti pas A. Jakševičiaus krautuve, 77 Glenwood Ave., paimti ir nuvežti neturintinius kuo važiuoti. Neturintieji kuo važiuoti, prašomi susirinkti į sakytą vietą. Pastaba: jeigu pasitaikytų lietus, tai išvažiavimas būtų atidėtas sekančiam sekmadieniui, rugsėjo 23 d.
Rengėjai.

KRUGELIO DEGTINĖS KRAUTUVE
GREEN ir JOHN STREET
KAMPAS
Waterbury, Conn.
Mes turime įvairiausios rūšies vyno, alaus ir degtinės. Priėmamos kainos
Tel. 3-9658

Dr. William A. Bulierich
148 Grand Street,
Waterbury, Conn.
Telefonas 3-5424
Valandos: nuo 10 iki 12 ryto
nuo 2 iki 5 p. p.
ir pagal susitarimą.

LICENSES

Beer, Wine, Liquor
WHOLESALE AND RETAIL

NOTICE is hereby given that License No. EB 1292 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 573 Van Sicken Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

MORRIS SHER
573 Van Sicken Ave., Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 256 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 57 Lee Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

SAMUEL ENDE
57 Lee Ave., Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 714 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 240 — Broadway, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

WILLIAMSBURG BOWLING CENTRE, INC.
240—Broadway, Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 1477 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 3819 Mermaid Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

ANNA BERGER
3819 Mermaid Ave., Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 515 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 765 New Lots Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

MAX SCHNEIDER
765 New Lots Ave., Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1893 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 123 Berry Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

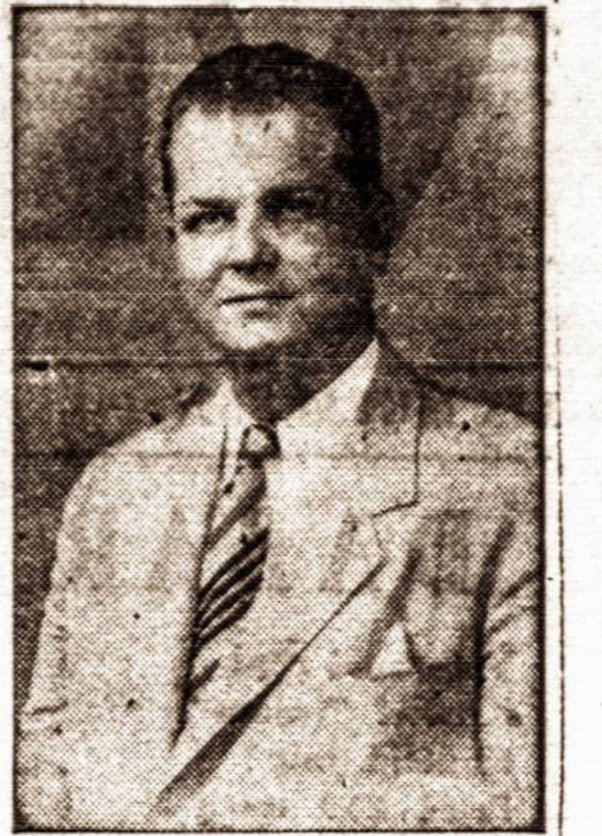
ELIAS ZABAWSKI
123 Berry St., Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 1887 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 57 Wiltoughby Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

FISHCETH BROS.
Bowling & Billiards, Inc.
57 Wiltoughby St., Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. C 410 has been issued to the undersigned to sell beer, at wholesale under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 436 Watkins Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

MAX SHOENFELD
(D-B-A Shoefeld Beverage Co.)
436 Watkins St., Brooklyn, N. Y.

WILLIAM PASCHALL
718 Callowhill Street,
PHILADELPHIA 23, PA
Vienas iš didžiausių mėsos sandėlių Philadelphijoje. Mes pristatome mėsa ligoninėms, restoranams ir kitoms vietoms

Telefonai:
Main 7626 Lom. 0677
" 7458 " 2293

ANTHONY WASKES
RESTORANAS
Įvairios rūšies valgiai ir gėrimai
3904 FRANKFORD AVE.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel.: DEL. 5220

JOHN LUKAS
GERIAUSI VALGAI IR GERIMAI
543 N. 12th Street,
PHILADELPHIA, PA.

THOMAS MATAS
REAL ESTATE
81 Fox St., Waterbury, Conn.

STANLEY TOLIUS
LIETUVISKA UZEIGA
158 N. Main Street,
UNION CITY, CONN.
Tel.: Naugatuck 4864

ŠAUKIME VISUOTINĮ SEIMĄ

Europoj ir Tolimuose Rytuose karui pasibaigus, sudarė sąlygos šaukti Am. liet. visuotinį suvažiavimą. Mintys šaukti visuotinį seimą, manau, glūdi ne vien visuomenės veikėjo galvoje. Spaudoje nekarta buvo pasisakyta tuo reikalu, tik dėl karo metodo sąlygų šis reikalas buvo atidėtas. Dabargi laikas tokiam suvažiavimui pilnai pribrėndęs.

Amerikos lietuviai, proporcionaliai, labai daug prisidėjo prie karo pergalės. Padėję mūsų kraštui nukariuoti dvi galingiausias pasaulio miltariškas diktatūras, mes dabar turime imtis Lietuvos vadavimo darbo. Tiesa, sykiu su rimimu Amerikos karo pastangų, mes dirbome, kiek sąlygos leido, ir Lietuvos reikalams. Bet anaipolt mes negalime pasitenkinti tokia veikla ir darbu, kaip iki šiol. Dabar Amerikos lietuviai turi šimtu nuosimčių Lietuvos nepriklausomybės bylą ginti.

Darbas yra ilgas ir begalo sunkus. Nei Amerikos Lietuvių Taryba, nei Lietuvai Vaduoti Sąjunga, kurios iki šiol atskirai veikė, Lietuvos reikalo kaip reikia, negalės apginti. Tai buvo ir tebėra dalies

Amerikos lietuvių veikimas. Dauguma visuomenės, nematydamą vieningo darbo, susilaukė eiti pagalbon ir laukė pagerėjimo santykių mūsų pačių tarpe. Taip pat laukė ir sąlygų pakitėjimo. Tos sąlygos pagerėjo. Dabar laikas visiems stoti prie didžio, sunkaus ir atsakomo darbo.

Preliminarę Taikos Konferencija, kaip teko Amerikos spaudoj pastebėti, įvyko gruodžio mėnesį Londone. Amerikos Lietuvių Tarybos ir Lietuvai Vaduoti Sąjungos viršininkams privalo tuojau pasikeisti šiuo reikalu mintimis ir veikiai paskelbti per spaudą Amerikos lietuvių visuotinio seimo šaukimą.

Šį trumpą pareiškimą, tikiu, supras kiekvienas geros valios ir norų lietuvis ir lietuvių, veikėjai, leidėjai ir redaktoriai, dvasiškai ir profesionalai ir šį sumanymą stengetis įvykdyti.

Pasitikėdami visų Amerikos lietuvių gera ir sveika išmintimi visi stokime solidariškai ir ryžtingai kovoti už nepriklausomą Lietuvos ir jos žemių atvadavimą.

Z. Jankauskas.

WATERBURIO LIETUVIŲ ŽINIOS

DRABUZIŲ VAJUS

Abu BALF skyrėsi Waterbury, pradadant rugsėjo 10 ir baigiant rugsėjo 15 d., tęsia drabužių rinkimo vaju. Kun. Valantiejus kviečia visus į pagalbą Lietuvos žmonėms, nukentėjusiems nuo karo. Jeigu turite dar neblogą drabužių, padovanokite jį, taip pat pašukite savo kaimynus tą patį padaryti. Šiame vajuje kpač energingai darbuojasi: d. Vileišis, Al. Devenienė, Zailiskienė. Antalina Colney, Lasky, Janušaitienė, Jokubauskas, Trečiokas, Orantas, Aleksis, Šambris, Matas, Šilkauškas ir kiti.

LANKESI WATERBURY

Rugsėjo 3 d. čia lankėsi Pijus Žiūris su žmona iš Cleveland, Ohio. Jie buvo sustoję pas dr. Colney. Čia jie aplankė savo senus draugus Trečiokus, kur buvo labai vaišingai priimti. Gaila, kad malopASKUTINIS PIKNIKAS

Liet. Vaidžos Butas ir LVS skyrus rugsėjo 16 d., Linden Parke, Union City, Conn., rengia paskutinį šio sezono pikniką. Programa bus labai įdomi. Dalyvaus Waterburio

miesto mēras Monagan ir kiti. Bus svečių iš Hartfordo New Britaino, Ansonijos, New Haveno, Bristolio ir k. Manoma, kad šis piknikas bus labai sėkmingas.
Dr. M. J. Colney

Mirė Peronėlė Balickienė

Mūsų korespondentė P. Gryblienė praneša, kad rugsėjo 10 d., Chicagoje, savo namuose, po ilgos ir sunkios ligos, mirė viena iš darbščiausių mūsų visuomenės veikėjų Petronėlė Balickienė, sulaukusi 53 metų amžiaus.

Velionė buvo Vieniybės skaitytoja ir nuosirdi jos rēmėja. Ta proga, reikia pastebėti, kad Balickienė buvo pirmoji, davusi 100 dolerių auką Vieniybės Namu Fondui.

Mirusios kūnas, pačios velionies pageidavimu, sudeginamas šį penktadienį, rugsėjo 13 d.

Vieniybė reiškia užuojautas velionies vyrui ir dukrai.

LIETUVOS TREMTINIŲ BALSAS Į AMERIKOS LIETUVIUS

KAS TA "SAVIVALDA?"

Frontas vis rieda tolyn ir tolyn, į Rytus. Savivalda tai buvo savotiškas Lietuvos žirgų apinasis, per kurį naciai galėjo visus įstatymus ir potvarkius įvykdyti. Ji buvo vykdomasis organas. Kad labiau praretinus Lietuvos gyventojus, jie sistematingai pradėjo likviduoti fabrikus ir likusius šio darbo žmones verbuoti į Vokietiją darbams. Kadangi suverbuoti žmonių didesnis skaičius nepavyko, tai griežėsi ir šie bolševikinių metodų: pradėjo gaudyti, ypač jaunimą ir prievarta siųsti Vokietijon. Laimei, daugeliu atvejų savivaldos organai padėdavo jaunimui pasprukti. Naciai pyko, širdo, bet tuo tarpu griežtesnių priemonių, išskyrus gėsmas nesėmė.

Beve didžiausia nacių komedija buvo tautos tarybos paskyrimas ir mobilizacijų skelbimas. Jie galvojo šitos tautos tarybos pritarimu galės įvykdyti Lietuvos jaunimo mobilizaciją, o tas jaunimas, nepriklausomame gyvenime sveikai išaugęs, tikrai žavėjo nacių akis. Bet kiekvienas suprato, kokia gali būti kraujo auka už svetimus interesus, neturint savo kraštui nepriklausomybės atžvilgiu net ir mažiausios perspektyvos. Po keleto tokių mobilizacijos mėginimų, savanorišku būdu buvo susiorganizuavę 19 kovos ir keli stovybos batalionai. Lietuviai laukė grąžinančios Nepriklausomybės, kad stotų joms kariuomenė būtų pašeiminamas. Gyvenimas vyko toliau...

SMŪGIS VOKIEČIAMS

Suduodamas prie Stalingrado smūgis vokiečių kariuomenei, nuo kurio ji pradėjo sistematingai trauktis. Pradeda galvoti apie karo pralaimėjimo smėklą. Bet naciai nekeičia politikos ir varo ją tolyn. Dėl visai nesuprantamų priežasčių, staiga jie atveža didelę daugybę iš tolimos Rusijos sričių gyventojų su visomis šeimomis ir apgyvendina pas ūkininkus neva lauko darbams. Atvežtieji rusai daugiausia buvo seniai, moterys su vaikais, kurie ūkininkams ne tik negalėjo padėti, bet dar buvo našta. Naciai panaikino visus rusų išleistus įstatymus ir potvarkius, bet turto nacionalizavimo įstatymų paliko galioje, kadangi jis jiems buvo naudingas, leidžiantis geresnius namus, ūkius, pelningesnes imones pasimti sau. Tik norėdami atrodyti, kad naciai su tuo nacionalizacijos įstatymu vistik ką nors daro, ir savo didesnei propagandai, kad pritraukti ūkininkus geriau ir gausiau pliti javų piliavas ir susilaukti gyventojų simpatijų, buvo suteikiamas labai nedideliam gyventojų skaičiui nauji nuosavybės dokumentai. Tie savininkai, kurių ūkiai ar namai buvo nuamatyti vokiečių kolonizacijos tikslams, nors ir buvo išpyle produktų ir javų piliavas, nuosavybės dokumentų, paženklintų hakenkreucu, negavo.

Pradžioje, kol su nacių civiline valdžia valdymas ėjo sklandžiai, veike abu Lietuvos universitetai ir kitos aukštosios mokyklos. Vėliau dėl nepavykusių mobilizacijos bandymų, aukštosios mokslo įstaigos buvo uždarytos, o mokslo priemonės — laboratorijos — buvo į Vokietiją išvežtos. Tai buvo be galo skaudus smūgis lietuvių tautai ir mokslo jaunimui.

FRONTUI GRĮZTANT

Frontas kaskart artėja prie Lietuvos sienų ir 1943 m. pabaigoje pasireiškė bandidų ir raudonų partizanų veikla, prie kurių prisidėjo lenkų partizanai. Pastarieji Vilniaus krašte naikino visa kas lietuviška. Partizaninių bandidų naikinimui naciai nesėmė priemonių, sakydami, kad tai yra savivaldos reikalas. Todėl buvo reikalinga realiai priemonė tvarkai palaikyti, nes policijos jėgų tam nepakako. Todėl generolas Plechavičius pats ėmėsi iniciatyvos. Jis, susitaręs su savivaldos organais, 1944 m. vasario mėn. paskelbė atsisaikymą į tautą ir, paskyręs lietuviškus apskričių karo komendantus, paskelbė Vietinei Rinkitinei vyrų šaukimą. Tai buvo grynas lietuviškas reikalas, atėjantis frontas vertė veikti ir dar kartą raudonam pavojui pasipriešinti. Be to, buvo numatomas naujos Lietuvos kariuomenės branduolys. Ir todėl į Vietinę Rinkitinę stėjo didelis skaičius vyrų, siekias kelias dešimtis tūkstančių.

Tokių svarbiu momentu buvo tikėtasi iš vokiečių nacių geros valios, greitos pagalbos ginklais ir apranga, bet nacių valdžia tokių stajungiu ir dideliu į Vietinę Rinkitinę vyrų susibūrimu buvo nustebinta, todėl delse jos ginklavimą ir mondoravimą. Žmonės turėjo kėsti kam ilgą laiką kareivinėse be aprangos ir ginklų, kol galop keli aprengrti ir menkai ginkluoti batalionai buvo pasiųsti Rytų Lietuvos sritin kovai su partizanais ir bandidais. Nacių valdžia, bijodama stipriau ginkluoti Vietinės Rinkitinės karių, numatė galį pasikartoti 1918 m. įvykiai. Pagaliau naciai panoro antrašį karių tekinį išvežti į Vokietiją priešlektuvinei apsaugai. Su tuo kalboje buvo pažadėjęs, kad jo kariai veiks tik Lietuvos teritorijoje, arba rytiniame jos sektoriuje, ir bet kokiam išvežimui jo karių iš Lietuvos ribų pasipriešino. Staiga paastreję santykiai priėjo to, kad gen. Plechavičius buvo areštuotas su visu štabu. Jo kariai nurengiami ir pusplukiai, po griežta apsauga, vežami Vokietijon, kiti, kiek pasipriešinę, vietoje sušaudomi, o didžiausioji dalis, pajutusi pavojų ir laiku painformuota išbėgiojo į namus.

PASKUTINIS BANDYMAS

Taip buvo sunaikintas paskutinis tikresnis bandymas atkurti Lietuvos kariuomenę, kuri būtų galėjusi realiai ir stipriai antram bolševikų antpuoliui pasipriešinti. Galop frontas pasiekė Lietuvos sienas visoje tautoje buvo gilus nusiminimas ir baimė, tarytum laukiant galutinio tragiškiausio tautos likimo. Pagaliau įvyksta aršios kovos Rytų Lietuvoje ir Vilniuj, kuris buvo po kelių dienų mūsų atiduotas, nes ir taip vokiečių kariuomenės ūpas buvo mū kryties ir kovingumas sumazėjęs. Buvo aišku, kad vokiečiai apieš Baltijos kraštus.

PESTI Į RUSIJĄ

Iš Zarasų, Utenos, Ukmergės apskričių pasklinda žinios, kad ten, kur pasireiškia bet koks partizaninis veikimas, iš lietuvių pusės, bolševikai išvarami į pesti vietas gyventojai į Rusijos gilumą, ir, be to, bolševikų kariuomenės su gyventojais žiauriai elgiasi, kas žmonių tarpe papildomai sukėlė siaubą ir paniką. Jau vakarinės Lietuvos sritis susilaukia pabėgėlių, kurie, palikę viską, bėgo į vakarus, trytum išsigelbėjusi mo ieškodami. Daug kas bando keltis per Baltijos jūrą į Švediją, bet nedaug kam pavyksta, nes didelę dalį pabėgėlių priglaudžia Baltijos jū-

Karo ugnis ir priešas privertė milijonus žmonių palikti namus ir ieškoti prieglaudos svetur. 350,000 lietuvių yra benamių. Jiems gelbsti BALF. Siųskite rubus, avalinę ir patalynę United Lithuanian Relief Fund Warehouse, 101 Brand St., Brooklyn 11, N. Y.

ra, be to, vokiečių jūrinės pajėgos stipriai saugoja jūros krantus.

FRONTAS LIETUVOJE

Pagaliau frontas sustoja Lietuvos viduryje — Ventos Dubysos upių rijoje. Pradeda sklysti gandai apie naują Vokietijos kariuomenės ofensyvą, nes gresia jau tiesioginis Rytprūsiam pavojuos. Visa Zemaitijos žemė išraizoma apkasais ir vielų tvoromis. Čia vykdomas paskutinis bandymas organizuoti ginkluotus lietuvių jėgas. Sąjungiant išblaškytus savisaugos dalinius, susidarė du pulkai lietuvių kariuomenės, kurie Papilėsėdros riboje gynėsi. Tas organizavimasis vyko paskubomis, be tinkamo plano, todėl nebuvo gausus, juo labiau, kad patį vokiečių kariuomenė, nors ir mečė gausas paskutines technikes jėgas, labiau dairėsi į vakarus, buvo nustojusti, kovingumo dvasios.

VISI BĖGO

Prastovėjęs frontas apie tris mėn. vietoje, rugpjūtį mėnesio pabaigoje buvo išnaujo pralaužtas. Tai pajutę gyventojai smarkiai pradėjo bėgti į Vokietiją. Čia bėgo ventojus, juos sortiruoja ir žmonės, pradėdant aukštąja dvasiškija, inteligentija, bėgdo ūkininkai, darbininkai ir visi kas suspėjo ir kas galėjo, tarytum nuo pasaulinio maro. Visi galvojo, kad geriau sutikti mirti bombų krusoje, nei būti dar kartą kankinamam raudonojo teroro. Kaip teko konkrečiai patirti, atvykę volševikai vėl steigia vietinius komitetus, teisia gyventojus, juos sortiuoja ir veža į Rusijos gilumą. Tik ką jėgė į miestelį R., tuoj paskelbė vyrų mobilizaciją, o atvežtiniai rusai skundžia ūkininkus ir kitus gyventojus. Steigiama milicija, kuri vykdo areštus ir perduoda areštuotus asmenis į enkavedistų rankas. Bolševikų kavalerijos daliniai suveda arklis į Kuršėnų kat. bažnyčią, prieš tai atvežtiniais rusams ją apiplėšus, pagrobiant žvakės, altorių užtiesalus, bažnyntinčius rūbus. Vyksta atski- rų kareivių saualivaimai, grobiant iš gyventojų rūbus.

(Pabaiga kitame numeryje)

RŪBŲ RINKIMAS NUO KARO NUKENTĖJUSIEMS LIETUVIAMS

Vasara baigiasi. Laikas išsiimti šiltus drabužius iš dėpų nuo kandžių apsaugos. Jūs taip pat jau ieškote naujų rudens madų drabužių. Jūs galite pasirinkti vilkėti naujus arba senus drabužius. Bet nuo karo nukentėjusieji lietuvių neturi progos pasirinkti kokius drabužius vilkėti. Jie nespirko naujų drabužių, jie visi neturi mūlo iškalbtai senuosius drabužius, nėra jokio galimumo juos išvalyti. Lietuvių moterys neturi medžiagos, adatų, nei siūlų pasisiūdinti naujų drabužių.

Pereitą žiemą daug prastai prisidengusių lietuvių — dėl šalčio mirė, daugiau mirstančių galiame laukti sekančią žiemą, jei nebus galima greit jįms pasiusti pagalbos. Jiems ypatingai reikia vyriškų drabužių ar apsiavimo.

Peržiūrindami šėpas, atmintike kenčiančius lietuvius! Atneškite arba nusiųskite savo dovanotus drabužius savo skyriui ar rinkimo centrui, arba pasiūskite tiesiog į Bendrojo Lietuvių Šalpos Fondo sandėlį, 101 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Visas šalpos darbas, vado- vaujamas Bendrojo Lietuvių Šalpos Fondo, sutvarkytas pagalbei visiems kenčiantiems nuo karo lietuviams, kur tik juos galima pasiekti, neatšvielgiant jų tikybinio, ar politinio pažiūrį. Bendrasis Amerikos Lietuvių Fondas, Nacionallio Koro Fondo narys, visoje Amerikoje renka drabužius, lovoms paklodalus ir batus.

Kai kurie BALF skyriai, parapijos ir talkininkaujančiosios draugijos dirba labai intensyviai. Kiti skyriai, dėl vasaros karščio, dar neišsijudino visu tempu veikti, bet baigia susiorganizuoti ir darbą intensyvena.

Daug skyrių, parapijų ir draugijų susiorganizuosiuji vienetus, vieni kitiems talkininkaujančius, labai gražiai dirba sutartinę bendrą darbą. Didesnėse kolonijose veikia apskritis, kurias sudaro veiklėji apylinkės skyriai.

Tos apskritys, kai tik galima ramiau posėdžiauti, jau šaukia skyrių susirinkimus, apkalba rūbų ir avalynės rinkimą, planuoja vėseniam sezonui darbus. Moterys organizuoja si mezgimo ratelius, vyrai savanoriai taiso sudėvėtus batus, moterys pataisinėja apdriskusius drabužius. Dar kitos grupės siuva vaikų drapiams rūbelius. Gabesnieji veikėjai bižnui pereina siu- vyklas, gauna paliktų drabužių, ypač vyriškų, pamestina kaina arba ir visai nemokamai.

Gasolino automobiliams gaunant kiek kas nori, žymiai palengvėjo drabužių surinkimas. Tas darbą žymiai paspartins.

Apskrities ar rajono posėdžiuose mūs šalpos veikėjai dalosi patyrimais, vieni iš kitų mokosi. Apskrities veikėjai savo apylinkės veikimo sąlygas geriau pažįsta negu centras ar sandėlio žmonės. Dėl to apskrities veikėjai da- lelelė darbo gali daugiau atlikti, ir atlieka.

Tiek centro, tiek sandėlio žmonės užversti darbais; siuntinėti drabužius, palaikyti susirašinėjimą, ne tik su skyriais, bet visu pasauliu, kur bent vienas lietuvis yra reikalingas pašalpos. Tokiu momentu apskrities veikėjų talka labai pageidaujama. Apskrityse, kaip ir skyrių valdybose, o ypač rūbams rinkti komisijose veikia pasišventę, darbštūs, sumanūs, energingi veikėjai, kurie savo žmones, savo apylinkę, savo darbo sąlygas geriausiai žino- dami, darbus suplanuoja, gauti daugiausiai naudos ma- žiausiai energijos sunaudodami.

Surinktuosius, paruoštuosius drabužius ir avalynę veiklėji skyriai, parapijos, draugijos, pavieniai, ne vien lietuviai, bet ir kitataučiai siunčia į:

United Lithuanian Relief Fund of America, Inc. WAREHOUSE: 101 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. Tel. EVergreen 8-6203

REDAKTORIUS MICHELSONAS IR JO KELEIVIO LIKIMAS

Keleivio 36 n. pranešama, jog S. Michelsonas, leidėjas ir redaktorius, atidavė laikraštį už dyką Lietuvių Socialistų Sąjungai.

Tai pirmas lietuvių tautoje atsitikimas, kad — leidėjas ir redaktorius pavestų savo laikraštį už dyką savo idėjos draugams.

S. Michelsonas buvo laisvamaniškas, todėl ir jo laikraštis buvo vedamas laisvamaniškoje kryptyje. Laikymasis laisvamaniškos idėjos, padarė laikraštį įtakingiausiu tarp Amerikos lietuvių. Ir dėka laisvamaniškiems raštams, Keleivis turėjo ir turi daugiau skaitytojų, negu kitas Amerikos lietuvių laikraštis.

Laikraštį Keleivį daugiausia platino patys lietuviai laisvamaniškieji socialistai. Jie daug nukentėjo nuo tamsių lietuvių. Gavo muštį ir išvyti iš namų, atėję pas tamsių lietuvių siulyti užsirašyti Keleivį.

S. Michelsonas buvo gabus laikraštininkas. Jisai visuomet pateikdavo raštų bei žinių, nežiūrint ar kam patiks ar ne.

Tačiau nelaimėi, palyginus kokis Keleivis buvo, kuomet vienas S. Michelsonas redagavo ir dabartiniai „redaktorai“ — Keleivis yra visai nulblęs.

Chicagoje daugelis lietuvių sako: „Nežinia, kas pasidarė su Keleiviu. Pirmiau būdavo gerų raštų... Dabar nieko gero nėra...“ Ot, nusiperku Keleivį iš papratimo... Vis tikiuosi rasti ką nors gero pasiskaityti... Tačiau nieko nerandu“.

„Aš bijau, kad su Keleiviu neatsitikytų, kas atsitiko su Naująja Gadyne. Nes nublukes Keleivio turinys veda prie Naujosios Gadynės kupo.“

Keleivį vedė du žmonės. Keleivį leisti nebuvo sukurti bendrovė. Du žmonės išaugino laikraštį ir, padarę tai, pavedė jį savo idėjos draugams be jokio atlyginimo.

Tačiau Naujienų bendrovę suorganizavo Chicagoje lietuviai socialistai. Kiek tie lietuviai socialistai turėjo vargo ir darbo, paniekinimo ir pažeminimo iš lietuvių, jiems siūlant užsirašyti laikraštį, ar pirkti Naujienų bendrovės šėra.

Kiek tie paprasti lietuviai darbininkai pašventė savo laiko ir pinigų išplatinti Naujienas, sunku įsivaizduoti. Kuomet po ilgos kovos ir sunkaus darbo, Naujienų bendrovėje atsirado kapitalo, Pius Grigaitis suorganizavo

klėką, kuri užgrobė Naujienų bendrovę ir laikraštį. Ir socialistų laikraštį padarė neoficialiu davatvų organu.

S. Michelsonas atidavė savo laikraštį lietuviams socialistams, kurie neprisidėjo prie laikraščio palaikymo nei aukomis, nei parduodami Keleivio bendrovės šėrų.

Tačiau ponas Pius Grigaitis užgrobė Naujienas, kurios buvo išaugintos aukomis ir šėrais. Ir šisai Grigaičio šmugelis su Naujienomis sugriovė veiklą Chicagoje ir socialistų veiklą Amerikos lietuviuose.

Pius Grigaitis savo smurtu pagelbėjo lietuviams komunistams įsigalėti Amerikoje. Jeigu ne Grigaičio smurtas su Naujienų bendrove, lietuviai komunistai jokiū būdu nebūtų įsigalėję Chicagoje ir leidę savo dienraštį.

Šį raštą reikėjo pasiūti į Keleivį. Žinau iš anksto, jog vietoj tame laikraštyje nebus, nes dabartiniai „redaktoriai“ bijo teisybės, kaip apuokas šviesos.

Todėl kreipiuosi į Vienybę, — gal ji suteiks vietoj išreikšti savo mintis.

Tegu lietuviai socialistai mato, kad jų „vadai“ nepraktikuoja demokratijos, kurią jie skelbia.

T. J. Kučinskas.

SILVER CAFE, Inc.
S. ZAVADSKAS, sav.
Visų Šalpos Lietuvių kelio galas
324 W. BROADWAY,
So. Boston, Mass.

Boston Realty Trust
INSURANCE SERVICE
veda
adv. Joseph B. Gailius
317 E St. (Broadway kamp.)
South Boston, Mass.
Tel.: SOU 2732

CENTRAL CAFE
P. JANUKONIS, sav.
21-23 BROADWAY,
METHUEN, MASS.
Tel.: 9841

Dr. M. J. COLNEY
Priėmimo valandos nuo:
10 v. r. iki 8 v. v.
148 Grand Street,
WATERBURY, CONN.
Tel.: 3-4747

CHARLES STRICKULIS
MAISTO KRAUTUVĖ
85f Bank St., Waterbury, Ct.
Telefonas 4170

PAUL'S RESTAURANT

PAUL VIŠNIAUSKAS
31 SPRING STREET, NEW BRITAIN, CONN
Telefonas: 8774.

VIENYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper established 1886 by J. J. Puszkis PUBLISHED EVERY FRIDAY Grand St., Brooklyn, N. Y. Tel. EVERgreen 4-0862

JOZAS TYSLIAVA Editor and Publisher

Entered as Second Class Matter January 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879

PRENUMERATA METAMS Jungtose Valybyse \$3.00

Aušiose kraštuose \$3.50

Advertising rates on application

LIETUVIŠKOS VIENYBĖS BEIEŠKANT

Rašo A. DAUJĖNAS

Vienybės bendradarbis Europoje

Viena iš dviejų

Argi tam turėjo būti sužlugdytas rudasis fašizmas, kad Europoje būtų išugdytas ne mažiau pasibaurėtiną raudonąsį fašizmas, kuris anksčiau ar vėliau grėslygiai tomis pat pasekmėmis visam pasauliui?

Viena iš dviejų: — arba raudonasis fašizmas, tas nesiliaujamas smurtavimas prieš žmogaus asmenybės ir tautų laisvę, turės pats pagrindinai keistis geruoju, verčiamas vidaus evoliucijos ir likusio pasaulio sudarytų aplinkybių (ko ir mes labiausiai taikos vardan pagedautume), arba jis turės būti jėga pašalinata, kad likusioji didžioji laisvosios žmonijos dalis galėtų be tironijos griemės ramiai gyventi ir vaisingai kurti.

Kuri ar kitu atveju lietuvių tauta, šalia visų kitų, čia turės dalyvauti ir suvaidinti jai deramą vaidmenį. Mes turime būti prinokę šiam uždaviniui ir todėl stipriausi, kiek tik tai galima.

Tokiais būsimė tik tapę visiškai vienigi!

IŠPODŽIAI IS AMERIKOS LIETUVIŲ LAIKRAŠČIŲ

Kai aš baigiau skaityti pirmąją krūvą jūsų laikraščių, Amerikos lietuviai, staiga man sovė galvon mintis: —

Aš čia galėjau laimingo atsitiktinumo dėka gauti jūsų laikraščių, esu laimingas, kad galėjau apsišviesti, laisvu lietuvišku oru pakvėpuoti, laugą naujo patirti, daug medžiagos pagalvoti... Bet šimtai tūkstančių kitų lietuvių nei Lietuvoje, nei išsiblaškiusių Europoje neturi tos laimės, negali prieiti — tokį čia rety, taip sunkiai čia aptinkamų laikraščių. Tie lietuviai nieko ar beveik nieko nežino

apie jus; ką jūs jau padirbote, ką dirbate ką laimėjote, kiek esate užsimoję, kur kur jūs džiaugiatės ir kur verkiate?...

Ir staiga vėl kita mintis top teilėjo: —

O gal ir geriau, kad Lietuvos ir Europos lietuviai jūsų laikraščių šiandien negali gauti? Kad jie nieko ar beveik nieko apie jus nežino? Nežino jūsų darbo, drauge nežino ir jūsų ginčų, rietenų, susisakalimų, piautylių?

Bloga, nuodeminga mintis ir veju ją šalin. Ir vėl grįžtu nusiramines. Vis dėlto gerai, kad kai ko iš jūsų gyvenimo Lietuvos ir Europos lietuviai dar nežino. Tegu tai dar liks kurį laiką nuo jų paslėpta, kaip nuo vaikų stengiamasi ko ilgiau nuslėpti kaikurios nemalonios ir jų prigimčiai perankstvos žinios. Tegu jie nieko dar nežino, nes prie visų to, kokį gyvenimą jie dabar turi, kokius jausmus krūtinėje nešiojasi, kokie rūpesčiai ir mintys skaldo jų galvas, — prie viso to jiems čia būtų perdidelis nusivylimas, perdidelis naujas ir nereikalingas skausmas, žiaurus jų svajonių ir ilgesių išblaškymas.

Taip, mėginkite patikėti, kad taip istikrųjų būtų geriau. Gal jūs tada sutiksite su manimi, kai čia štai ką papapasakosiu:

LAIMINGIEJ

Nuo pat pirmosios dienos, kai ant mūsų tėvynės užgruvo didžiosios nelaimės, nuo pirmosios bolševikų okupacijos laiku, daugelio mūsų žemės vaikų akys nukrypo kažkaip savaime, veik automatiskai į jus, Amerikos lietuviai gausingiausioji, veikliausioji ir sąmoningiausioji mūsų tautos kūno ir kraujo išsvijimas.

Nevienas tada iš mūsų pagalvojo taip, kaip beveik tuo pat metu galvojo ir savo tautiečiams skebė anuometinis Prancūzijos ministeris Paul Reynaud: Priešas įsiveržė į mūsų žemę, gal būt ją rytoj visą užims. Kas daryti? Nenusivilkime ir nepasiduokime. Jei taip bus, tada kelsimes į mūsų kolonijas ir iš ten toliau varysime tėvynės išvadavimo kovą... Pačiam Reynaud šis planas nepavyko. Bet didžiulį dalimi jis pavyko jo laimingiems draugams. Ir šiandien Prancūzija, kaip ir Belgija, Olandija ar Norvegija, kurių tautos buvo pasiryžusios niekad ir niekam nepasiduoti, po didžiausių kentėjimų ir pastangų vėl tapo laisvos ir jokia germaniško okupanto koga nebemindžioja jų žemę.

Daug lietuvių taip galvojo, bet tik maža saujelė tegalėjo pasiekti laisvą šalį, Amerikos lietuviai. Tie, kurie pasiekė, žino, kaip tai buvo nelengva. Į juos mes visi žiūrėjome, kaip į laiminguosius. Mes kiti to negalėjome. Truko priemonių, pinigų, pagalbos, plyšiai buvo tokie siauri palikti. Europa, pagaliau ir visiškai užsidarė. O kai raudonasis okupantas nuo visos Europos sandariai savo kareiviais, skalikais šūnimis, spygliuotomis vielų tvoromis uždarė Lietuvos sienas, tą jus tur būt jau žinote iš sesnesnių pasakojimų. Ištukti lietuviai iš savo tėvynės buvo lygiai taip neįmanoma, kaip kaliniui iš kalėjimo. Reikėjo ryžtis likti, kentėti laukti ir slaptai ruoštis...

MŪSŲ ATRAMA IR VILTYS

Pagaliau ne vienas galvojo: Amerika... Laisvoji, didžioji Amerika... Amerikos lietuviai. Puiku ir kėp būtų gera... Bet Amerika taip toli, už jūrų marių... Ar jai rūpi Europa, ar rūpi Lietuva?... Ar ji ateis taip toli, ar laivais atplauks, plieno paukščiais atskris?... Taip, gal kada nors, jeigu iš viso... Ar nepažiūrėsimės akiai, perlgai belaukdami? Gal kas iš arčiau padės mūsų nelgijoje kovoję prieš baurių okupantą? Iš arčiau, iš Europos, iš kaimynstės, iš arčiau saudymai, ištremimai... Griūva Lietuvos ūkio pagrindai... Per sparciu tempu naikinama žmogiskiausias, ūkinės ir medžiaginės sąlygos, be kurių tauta nebegalės vėliau nepriklausomai gyventi.

Tai ilga istorija, ir ne apie ją čia noriu kalbėti. Prisiminti ją, jog jus patikėtumėt, jog per antrąją okupaciją, lygiai kaip ir dabar per trečiąją, lietuvių tauta, visi ligi vieno, istiktino, jog ji negalėjo ir negali sulaukti pagalbos nė iš vieno savo kaimynų, jog ji privalo kluitis tik savo pačios išlikusiomis gyvosiomis pajėgomis ir todėl ji dar niekad savo nepriklausomybės istorijoje taip visuotinai taip godžiai, taip ištroškusiai ir viltingai nebūvo nukreipusi savo tikėjimo, vilčių ir lūkesių į savo laiminguosius užjūrio brolius, artimiausius savo kraujo gimines — Amerikos lietuvius, niekad, kaip pradedant nuo vokiečių okupacijos ir dabar. Tai turite žinoti visi jus, Amerikos lietuviai, — ar tai jums patinka, ar nepatinka. Taip yra, ir manau, kad jums dabar suprantama kodėl.

(Bus daugiau)

Knyga apie Lietuvos okupacijas

Vyr. Liet. Išlaisv. Komiteto ir kai kurių Lietuvos diplomatus, bei žurnalistus pastangomis, Europoje numatoma išleisti anglų ir prancūzų kalbomis stambesnė knyga: „Tautų Vokiečių okupacija, Sovietų okupacija ir Lietuvos valstybės dabartis. Knygos tekstas visiškai baigiamas ruošti. Lėšų klausimas taip pat jau išaiškintas.

MŪSŲ DIENŲ ĮVYKIAI

V. M. KLAUSUTIS

Oligarchija

Rusijos komunizmas keičia savo proletarišką veidą. Šis karas ir jo politinė nedorovė įnešė į rusišką komunizmą naują socialinę ir politinę santvarką, davusią klasių skirtumų. Po šio karo rusų socialistine tvarka bus dviklasinė — proletariškų autokratų valdovai ir proletariški pavaldiniai.

Maršalo Stalino įsakymu, rusų kariuomenės gyvenime įvedama nauja tvarka. Ligi šiol rusai kariai klubuose ir kitose sueigose maišė su karininkais, generolais ir maršalais, buvo „draugai“. Dabar kareiviai negalės kartu dalyvauti su karininkais ir generolais klubuose ir kitose viešose sueigose, kaip praneša bolšvikių Raudonoji Žvaigždė.

New York Times rašo, kad Maskvos komisarai Amerikoje išnuomavo mirusio J. P. Morgano rezidencijos rūmus Long Islande, mokėdami po 15 tūkstančių dolerių metams. Ten jie gyvenasi ir savo kanceliarijas turėsi. Šis pranešimas nustebino mūsų proleterus ir aristokratrus. Susidarė įspūdis, kad komunistų komisarai turi aristokratišką skonį, mėgsta karališką prabangą labiau, negu mūsų kasto turtuoliai, ir Anglijos aristokratai. Štai kur komunistų vadų „rojus“. Bet vargdieniai darbininkai tebelaukia komunistų „rojaus“ Rusioje. Ar sulauks?

Karolis Marksas, Leninas, komunistų patronai, nepropagavo proletariato valstybės vadams aristokratiškų rūmų statymo ar pirkimo. Rusijoje jie turi vadinamas „dačas“, tokias kaip J. P. Morgano rūmai. Šį faktą prisimena Waler Duranty savo knygoje, „Pakeitimai“.

Valstybės Departamente eina trečiasis persiorganizavimas dviejų metų laikotarpy. Tokių dažnų „reformų“ šis departamentas dar niekad nėra turėjęs. Susidaro įspūdis, kad Valstybės Departamente yra daug nereikalingų „ekspertų“ ir blogų „patarėjų“, daug galvų, bet mažai išminties, buvo ir tebėra daug „jitterbugs“, vietoj ekspertų ir gabių diplomatų.

Statinius pavarė p. Hull

ekspertus ir patarėjus ir pasistatė savuosius. Dabar p. Byrnes šalina savo printakūnų „ekspertus“ ir patarėjus ir stato naujus. Esame įsitikinę, kad mūsų demokratai šluoja. Valst. Departamentas pasiilgo Sumner Welles.

GEGUŽINĖS

Man teko būti Am. Lietuvos pergalės gegužinėje, kuri turėjo virš 1000 svečių. Lietuviai gerokai apsenę, bet mėgstama gegužinė. Jaunimo mažai matome mūsų gegužinėse. Mūsų jaunimas šalinasi lietuviškų sueigų. Dėl to mūsų organizacijos nyksta.

Worcesterio kolonija turi dvi parapijas, keletą klubų, daug draugijų, yra trys lietuvių moterų klubai, vienas su 400 narių! Jie turi lietuvišką laikraštį. Deja, kaip teko patirti, jie nesutapo su laikraščiu, o laikraščio leidėjas — su jais. Kame priežastis.

Mano įspūdziai labai geri iš šios gegužinės. Turėjau progos atnaujinti pažintis, paviešėti, ypač pas Kielus kur susitikau svečių iš Clevelando, Newarko, Waterburio, Ansonijos, Vincentos ir Jono Kielų namai tikrai tebėra svečių namais.

KRITIKA

Keleivio bendradarbis kritikuoja Lietuvos komunistų vadus, garbinančius Vytautą Didįjį, Zemaite, Maironį ir kitus. Be reikalo. Lietuviai komunistai juk neturi savų žymesnių rašytojų ir savo Vytauto plitikos.

Mes patariam Keleivio bendradarbiui kritikuoti komunistų vadus dėl nesugebėjimo vaduoti Vytauto politinė išmintimi. Būtų geriau, kad tas kritikas patartų Lietuvos komunistų vadams pasimokyti iš Vytauto politikos.

Mes manom, kad Lietuvos komunistų vadai neturėjo išminties ir drąsos prašyti Staliną suvienyti lietuviškus kraštus. Jei jie būtų mokėję drįsti, tai Lietuva turėtų Gardiną, Suvalkus, Tilžę ir Karaliaučius. Lenkijos komunistai atgavo etnografinius Lenkijos kraštus ir, be to gavo dalį Vokietijos žemių. Lietuvos komunistų įtaka Maskvoj maža, jų politinė išmintis dar mažesnė.

TOKIU BŪDU Pr. Lapienė

Kokia skaudi žinia — A. B. Strimaitis mirė. Pasiekė ši žinia mane tik po rugsėjo 7 d., kuomet jau jo kūnas buvo išvežtas į Mahanoy City, Pa., palaidojimui. O labai būčiau norėjusi dar kartą pažvelgti į jo gyvenimo išvargintą ir amžinai nullsintą veidą.

P a m e n u, paskutiniuju kartu aš jį mačiau New York, Lietuvių Spaudos Klubo susirinkime, kur jis mums rodė jo kropščiai sukolektuotą kortų rinkinį ir aiškino jų reikšmę. Anksčiau jis atėdavo prisirušęs su jdomia paskaityta ar šiaip patiekdavo susirinkimui žinių apie vieną ar kitą jau išgyvų tarpą pasitraukusių mūsų visuomenininkų. Prieš kelerius metus jis daug dirbo, rinkdamas medžiagą apie Vinco Ambrozevičiaus visuomeninę veiklą jo autobijografijai, išleistai Juozo Balčiūno, Kartą p. Ambrozevičiui pastebėjus jam, kad jis perlgai delsia su rinkiniu, Strimaitis, šypsodamasis, jam atsakė: —

— Būk tikras, kad prieš mirdamas aš juos spaudai paruošiu.

Mes visi nusišypsojome, nes Strimaitis atrodė nesenu, palyginus jį jau su atūntą dešimtį baigusiu senuku, Vincu Ambrozevičiumi.

Gyvenimas nejuokavo. Tas, atrodęs stipriu žmogumi, šiandien jau amžinai iš mūsų atsiskyręs. Įdomu, kas paruos

Šiandien jo paveikslėlis, padėtas keliuose laikraščiuose ir po jais visuose trumpučių, kituose kiek ilgesnė žinėlių, Praeis kiek laiko ir jau tik retas (gal dažniau tik jo buvę artimi bendradarbiai) kuris jį beprisimins. Tokia, mat, žmogaus šios žemės keblionė. Bėgi, skubi, vejies laiti ir bandai jaja su mažiau jos turinčiais pasidalinti, staiga gyvenimas pakisha koją, pargriauna tave ir, lyg mažiausia kirminėlį, sumaišo su žeme, kad traša pabūtam kokiai nors usnei, dagiliui ar ir gražiai gelelei...

Momentu, kuomet mes netenkame tokių žymių žmonių, rodos, gyveji turėtų susikaupti ir rimtai pagalvoti: — Ar neperdug savemyliš esu? Ar aš iš tikro savo veikla tik gero kitiems noriu? Ar aš daug ko nedarau, tik save patenkinti, kad tik iškilus žmonijos paviršiu, lai lapukas ežere, plūduriuočiau?

Aš jaučiu, žmogus mirdamas paskutinę sekundėlę pamato savo gyvenimo knygą, jo darbais išrašyta. Ir tik dėl to gali vien jį išleidią paskutinę kvapą, palikdami lupas šypsniu išrašyta, kiti — skausmu veidą iškraipyta. Taip, mirstantieji labai nevienodai iš mūsų tarpo pasišalina. Turėtų būti smagu tokiama, kuris peržvelgęs savo kelius, kelius tamo juos tiesiai mintus, niekam ant kulny neužlipus, niekam per smilkinį negėmusis užduoti, kad tik patiam daugiau erdves lįktų, daugiau palaimos nuo kitų, daugiau garbės ir tuščio pasididžiavimo tuo.

Tokios ir panašios mintys kyla, galvojant apie vadinaimą amžinį gyvenimą. Maža reikšmingi žodžiai, kuriais palydėdami vieną į kapus, linkime jam „lengvos zemelės.“ Siuškime užuojauta jo artimesiems, ištiktoms tokios nelaimės, o vėlonj palydėkime, pažadėdami sekti jo gerails darbais.

Londone...

Šią savaitę Londone prasiđėjo penkių didžiųjų valstybių užsienio ministru konferencija, kuri jau dabar yra laikoma įžanga į būsimąją pasaulinę taikos konferenciją.

Nėra abejonės, kad ši konferencija turės nepaprastai didelę įtaką galutiniam taikos atstatymo darbe. Dabar kyla klausimas, kas iš mūsų pusės daroma, kad šioje konferencijoje būtų paliestas Lietuvos klausimas teigiama prasme. Pavyzdžiui, mes turime žinių, kad lietuviai Europoje, ypač atsakomingi asmenys, daro žygių, kad Lietuvos nepriklausomybės atstatymo reikalas šioje konferencijoje būtų ne tik svarstomas, bet ir sprendžiamas, taip, kad iš to būtų naudos mūsų tautai, o ne raudoniešioms okupantams.

Bet, mūsų manymu, greitai, šiuo reikalu turėtų rūpintis ir atsakomings Amerikos lietuvių įstaigos.

Nepaslaptis, kokios kliūty stovi skersai kelio. Bet mes privalome daryti viską, kas tik mūsų sąlygose yra įmanoma.

Karas baigėsi ir pasaulyje atsteigiama taika. Toli mesnis laukimas būtų savęs apgaudinėjimas. Dabar ir tik dabar reikia veikti. Priesingu atveju gali būti pervėlu.

VAKAR, ŠIANDIEN IR RYTOJ V. TYSLIAVIENE

KAS YRA DAROMA?

Vėliausiai laikais nepraeima dienos, kad j Vienybę neateitų kareivių laišku (iš Vokietijos) prasnčių atsiūsti Amerikos lietuvių laikraščius. Tuos laikraščius labiausiai ištroškę pamatyti Lietuvos pabėgėliai, kurie rūpindamiesi nežinoma savo ateitimi, tikisi iš mūsų spaudos patirti, kas yra daroma jiems pagalbėti.

Deja, ką dabar veikia mūsų „vaduotojai“ tai ir mūsų visuomenė mažai ką težino. Jokių ypatingų pranešimų apie savo akciją neskelbia nei Amerikos Lietuvių Taryba, nei Amerikos Lietuvių Misija.

Zinoma tik tiek, kad lapkričio mėnesį Taryba, pagaliau, nutarė šaukti seniari reikalavimą visuotinį seimą ir, prieš kelitą savaitę, keli asmenys buvo nuvykę į Washingtoną. Bet ir šį kartą pasikartoję ta pati, sena istorija. Pasikalbėję su vienu kitu „raštininku“ ir, apsidžiauge, kad Lietuvos atstovai tebeprapaižstami, delegacija, patenkinta savo žygiais, grįžo atgal.

Kiek tai liečia Misiją, tai girdėti, kad ji numaćiusi išleisti knygą apie savo nuveiktus darbus. Tuo metu, kad didžiausias darbas dar net nepradėtas...

Visa tai vadinama Lietuvos vadavimu.

VISUOMENĖ LAUKIA

Tuo tarpu mūsų visuomenė nerimauja. Kiekvienas jaučia, kad Lietuvos klausimas virtęs tiesiog degančiu reikalu, dėl kurio negalima praleisti nė vienos dienos, didesnių žygių nedarius.

Taip dalinai nuteikia pabėgėlių jaudinantis pranešimai, bet nemažiau veikia ir pakartotini laikraštininkų pranešimai, kad Lietuvos klausimą Rooseveltas „išsprėndes“ Jaltose...

Tas pats Rooseveltas, apie kurio protėvius Informacijos Centras išleido knygą ir ją dabar platina.

Ar ne būtų geriau, jei Gilbert de Lannoy brošiuřelę Informacijos Centras padovanotų paties Roosevelto įsteigtam muziejui Hyde Park, N. Y.? Mums gi svarbu, kad Amerikos žmonės daugiau žinotų apie Lietuvai daromas skriaudas, apie lietuvių pabėgėlių išgyventas kančias, jų persekiojimus ir vargus.

Kadangi laikrašćiai neskelbia mūsų pranešimų, tai reikėtų bandyti platesnes mases pasiekti laikraščiuose, dedant juose atsiskaitumus skelbimų formoje. Daug įtakingesnės organizacijos panašiai daro. Tas patsis priemonės galime panaudoti ir mes.

Bet ar mums įmanoma propagandą išvystyti, kai mūsų „vaduotojai“ didesnę dalį pinigų išleidžia tik kelionėms.

Kartais atrodo, kad ji pravazinės geriau sia laiką, vietoj ką nors efektingesnio atlikę, ir susipras tik tada, kai jau bus pervėlu...

TREMTINIŲ KOMISIJA

Mūsų visuomenė teiraujasi ir apie ALT įsteigtą Tremtinių Komisiją, bet ir apie šios komisijos darbą labai mažai žinoma. Sūktelėjusi kartą, kitą, komisija taip pat nutilo.

Tremtinių Komsija pasiemė milžinišką ir sunkų darbą. Bet kiekvienam įdomu, ar, pavyzdžiui, komisija yra kalbėjusi ar įteikusi prašymą atatinkamoms įstaigoms dėl įsileidimo didesnio skaičiaus lietuvių į Ameriką.

Pabėgėlių ar vadinamų „displaced persons“ reikalai — viena iš svarbiausių po karinių problemų, kurias Kongresas turės netrukus svarstyti. Svarbu, kad Amerikos lietuviai ir šiuose reikaluose neatsiliktu nuo kitų grupių. Savo reikalavimus ar prašymus dabar reikėtų pateikti Kongreso Imigracijos Komisijai, pirma negu seni įstatymai bus pakeisti.

Būdami negausus ir neorganizuoti, mes priversti dviguba didesne energija ir pasiryžimu veikti, kad nors mažą dalį laimėjęs. To iš mūsų tikisi ir mūsų tautiečiai ištremime.

Tai ilga istorija, ir ne apie ją čia noriu kalbėti. Prisiminti ją, jog jus patikėtumėt, jog per antrąją okupaciją, lygiai kaip ir dabar per trečiąją, lietuvių tauta, visi ligi vieno, istiktino, jog ji negalėjo ir negali sulaukti pagalbos nė iš vieno savo kaimynų, jog ji privalo kluitis tik savo pačios išlikusiomis gyvosiomis pajėgomis ir todėl ji dar niekad savo nepriklausomybės istorijoje taip visuotinai taip godžiai, taip ištroškusiai ir viltingai nebūvo nukreipusi savo tikėjimo, vilčių ir lūkesių į savo laiminguosius užjūrio brolius, artimiausius savo kraujo gimines — Amerikos lietuvius, niekad, kaip pradedant nuo vokiečių okupacijos ir dabar. Tai turite žinoti visi jus, Amerikos lietuviai, — ar tai jums patinka, ar nepatinka. Taip yra, ir manau, kad jums dabar suprantama kodėl.

(Bus daugiau)

Knyga apie Lietuvos okupacijas

Vyr. Liet. Išlaisv. Komiteto ir kai kurių Lietuvos diplomatus, bei žurnalistus pastangomis, Europoje numatoma išleisti anglų ir prancūzų kalbomis stambesnė knyga: „Tautų Vokiečių okupacija, Sovietų okupacija ir Lietuvos valstybės dabartis. Knygos tekstas visiškai baigiamas ruošti. Lėšų klausimas taip pat jau išaiškintas.

Tai ilga istorija, ir ne apie ją čia noriu kalbėti. Prisiminti ją, jog jus patikėtumėt, jog per antrąją okupaciją, lygiai kaip ir dabar per trečiąją, lietuvių tauta, visi ligi vieno, istiktino, jog ji negalėjo ir negali sulaukti pagalbos nė iš vieno savo kaimynų, jog ji privalo kluitis tik savo pačios išlikusiomis gyvosiomis pajėgomis ir todėl ji dar niekad savo nepriklausomybės istorijoje taip visuotinai taip godžiai, taip ištroškusiai ir viltingai nebūvo nukreipusi savo tikėjimo, vilčių ir lūkesių į savo laiminguosius užjūrio brolius, artimiausius savo kraujo gimines — Amerikos lietuvius, niekad, kaip pradedant nuo vokiečių okupacijos ir dabar. Tai turite žinoti visi jus, Amerikos lietuviai, — ar tai jums patinka, ar nepatinka. Taip yra, ir manau, kad jums dabar suprantama kodėl.

(Bus daugiau)

Knyga apie Lietuvos okupacijas

Vyr. Liet. Išlaisv. Komiteto ir kai kurių Lietuvos diplomatus, bei žurnalistus pastangomis, Europoje numatoma išleisti anglų ir prancūzų kalbomis stambesnė knyga: „Tautų Vokiečių okupacija, Sovietų okupacija ir Lietuvos valstybės dabartis. Knygos tekstas visiškai baigiamas ruošti. Lėšų klausimas taip pat jau išaiškintas.

Tai ilga istorija, ir ne apie ją čia noriu kalbėti. Prisiminti ją, jog jus patikėtumėt, jog per antrąją okupaciją, lygiai kaip ir dabar per trečiąją, lietuvių tauta, visi ligi vieno, istiktino, jog ji negalėjo ir negali sulaukti pagalbos nė iš vieno savo kaimynų, jog ji privalo kluitis tik savo pačios išlikusiomis gyvosiomis pajėgomis ir todėl ji dar niekad savo nepriklausomybės istorijoje taip visuotinai taip godžiai, taip ištroškusiai ir viltingai nebūvo nukreipusi savo tikėjimo, vilčių ir lūkesių į savo laiminguosius užjūrio brolius, artimiausius savo kraujo gimines — Amerikos lietuvius, niekad, kaip pradedant nuo vokiečių okupacijos ir dabar. Tai turite žinoti visi jus, Amerikos lietuviai, — ar tai jums patinka, ar nepatinka. Taip yra, ir manau, kad jums dabar suprantama kodėl.

(Bus daugiau)

Knyga apie Lietuvos okupacijas

Vyr. Liet. Išlaisv. Komiteto ir kai kurių Lietuvos diplomatus, bei žurnalistus pastangomis, Europoje numatoma išleisti anglų ir prancūzų kalbomis stambesnė knyga: „Tautų Vokiečių okupacija, Sovietų okupacija ir Lietuvos valstybės dabartis. Knygos tekstas visiškai baigiamas ruošti. Lėšų klausimas taip pat jau išaiškintas.

LITERATūros IR MENO PUSLAPIS

NEIŠSPAUSDINTOS KNYGOS

Lietuvių rašytojų ir poetų tragedija

Neišspausdintos knygos... Lietuviškos knygos... Pasakykite: jeigu neišspausdintos, tai dar ne knygos. Nėra neišspausdintų knygų... Yra! Jos jau parašytos, jos dar teberašomos. Bet jos yra! Rinkėjas dar nesurinko raidžių, rotacinės mašinos dar nesuko, lankai nesusegti ir viršeliai neuzklijuoti, knyguose jos nepardavinėjamos. Bet jos yra — tos lietuviškos knygos...

Kai rytų banditas okupavo mūsų tėvynę, kai upėmis pasruvo pavergto krašto žmonių ašaras, — viskas nutilo ir dainos... Ir tada, nuo krašto žmonių ašaros, — viskas nutilo, nutilo ir dainos... Ir tada, nuo bolševikų okupacijos pradžios, daug atsirado Lietuvoje. Neišspausdintų knygų. Poetai ir rašytojai, likimo smūgių daužomi, tylomis, kentėdami, pasislėpę, kūrė rašę ir toliau. Rinkosi į krūvą, į knygas, į neišspausdintas knygas. Kad kada nors vėliau išvystų pasauliui...

BOLŠEVIKMETIS

Pirmieji bolševikų okupacijos metai (1940-41) buvo trumpas, bet skausmingas laikotarpis lietuviškajam rašytojui. Pradžioje — pakrikimas, nesusiorentavimas... Ką atnešė Lietuvai baisusis laikas, Lietuvai, be pasirinkimo pastatyti tarp rudojo hitlerizmo gyvulių ir raudonojo bolševizmo žvėries? Kai kas pradžioje galvojo: vokiečių kultūra yra stipresnė ir imperialistinė, ji sutriuškins mūsų šalį ir užgesins mūsų dvasią, ji šoviniškai nacionalistinė ir neapkenčianti nieko, kas nevokiška. Bolševikija gi toli neprilygsta savo kultūriniam lygmeniui Lietuvos. Ši barbarija galėtų iš mūsų mokyti, o ne mus mokyt. Be to, ji — internacionali, ji skelbia, jog gerbiant ir palaikysianti kiekvienos tautos nacionalinę kultūrą.

Lietuvos rašytojas, poetas ar dailininkas, — mūsų tautos dvasios didysis reikėjas pirmomis dienomis tad buvo linkęs įžiūrėti mažiau gyvūnino pavojaus mūsų tautos kultūriniai egzistencijai, negu Vakaruose. O kadangi pasirinkimo vistikė nebuvo, jis mėgino ieškoti kompromisų, ne vienas mėgino prisitaikinti prie nelaimės, išlošti laiko, sutauptyti pajėgas ateičiai... Greit paaiškėjo, jog visa tai buvo iliuzijos. Tuščios ir labai pavojingos. Tauta, girdėdama kelių įžymybių rašytojų balsus, palankius raudonajam imperializmui, nebežinojo kaip galvoti, sumišo, dairiesi ir klausė: kur gi tiesusis kelias? Atsivėrė akys ir kultūros kūrėjai. Keletas niekšų ir išgamų tepasiliko su okupantu drauge sėdėti prie kruvino stalo. Visi kiti Lietuvos kultūrininkai atsilojo, pasitraukė iš šalį arba stoji į aktyvią pagrindinę kovą prieš laukinį įsibrovėlį.

RAUDONAS ŠLAMŠTAS

Rinką užvertę raudonasis šlamštas. Visa ta "literatūra" susidarė iš plaktų, komunistinės agitacijos brošiūrų, leninizmo Stalinizmo "mokslių" ištraukų, "genijaliausiojo tėvo" Juozapo Vasarijonavičiaus Stalino kalbų kompartijos istorijos vadovėlių, — žodžiu sakant, raštų, kuriems praktiškai išeinamose vietose sunaudoti nedidelėje Lietuvoje pristigo užpakalių. Šis šlamštas tad gulėjo sandėliuose, knygynų rūsiose ir lentynose. Maža kas šiuos "vei-

REIKĖJO ATSIKVEPTI

Bet reikėjo, naudotis progą nors kiek atsikvėpti. Rudasis okupantas, mat, buvo priverstas duoti laisvai kalbėti bent vienai vienintelei temai — apie bolševizmą, jo okupaciją ir Lietuvos kovą už išsivadavimą nuo bolševikų. Pats kariaudamas prieš bolševikinę Rusiją, ieškodamas daugiau padėjėjų, vokiečiai juk negalėjo drausti ir lietuviams apie tai galvoti, kalbėti rašyti.

O tai buvo tema — plati, plati... Kovą prieš bolševizmą, prieš pavergimą — už Lietuvą, už laisvę. Gabi galva, ir tokiu siauru laisvės plyšiu naudodamasi, jau daug ko gal pasakyti. Ir sakė, ir rašė... Bet nei ilgam, nes nacių cenzūra greit susiprato, kad ne viskas, kas yra prieš bolševizmą ir už išsivadavimą nuo bolševizmo jungo, yra naudinga vokiečiams. Ir nacių cenzūra ėmė reikalauti, kad lietuvis rašytojas ne tik kalbėtų apie bolševizmą, bet ir apie "naująją Europą", ne tik apie laisvę, bet ir apie "laimingą ateitį", vokiečių Europoje vadovaujamai. Straipsniai buvo braukiami, eilėraščiai išmetami, feljetonai ir apysakos žalojamos, teatro pjesės laukė nesulaikdamos "savo eilės"...

Čia laikraščių tiražai kilo ligi šimtų tūkstančių, publika troško skaityti, bet popieris buvo vokiečių dalinamas. Laikraščių tiražai aprbotti, ir dar sunkiau buvo duodama popierio knygoms. Pats kryžiuočių magistras Lohse te galėjo duoti leidimą knygai išspausdinti!

„Buvo rašomos naujos knygos, gulo pluoštas po pluoštu, keletas lietuviškų leidėjų prikaistavo: tiesa, kad lietuvis nemėgsta bolševizmo, bet jis — „anglofilas“. Reikia parodyti, kad lietuvis yra pasiryžęs drauge su Furheriu perstatyti pasaulį. Kitokios literatūros mes neleisime spausdinti..."

„Kaip raudonasis, taip ir rudasis okupantas nekarta priekaištavo: tiesa, kad lietuvis nemėgsta bolševizmo, bet jis — „anglofilas“. Reikia parodyti, kad lietuvis yra pasiryžęs drauge su Furheriu perstatyti pasaulį. Kitokios literatūros mes neleisime spausdinti..."

„Kaip raudonasis, taip ir rudasis okupantas nekarta priekaištavo: tiesa, kad lietuvis nemėgsta bolševizmo, bet jis — „anglofilas“. Reikia parodyti, kad lietuvis yra pasiryžęs drauge su Furheriu perstatyti pasaulį. Kitokios literatūros mes neleisime spausdinti..."

RUDOJI OKUPACIJA

Lietuvis gerai pažįsta vokiečių. Ir nebe nuo šiandien. Pažintis sūkia jau septynetą šimtų su viršum metų. Tai prasidėjo nuo kryžiuočių ordino invazijos ir senąją aistingą Prūsų Lietuvos užgrobimą. Latvijos užgrobimas, Žalgirio kautynės, Lietuvos, Lenkijos imperijos išdalinimas pirmojo pasaulinio karo okupacija, ilgos grumtynės dėl Klaipėdos, kur pasireiškė pirmoji nacizmo agresija prieš Lietuvą...

„Taigi jau neilgas turtingas praicitis ir patyrimų laikelis. Ir vokiečiai jau niekad lietuviui nebeapgaus. Būtų tai rudas, raudonasis ar bet kurios kitos spalvos vokiečiai, — lietuvis jį visuomet kiurairi permatys, kaip nuluptą."

„Negalėjo apgauti Lietuvos ir hitlerinis vokiečiai. Kur tau! — Hitlerinis vokiečiai buvo pats aiškiausias, nes neįsislapstęs, tyras, imperialistas, kuris atvirai kalbėjo atėmęs lietuvišką mėsą pasiūtenit dirvą ateities Germanijos vaikams. Kaunas jam — tai tik senas „Hanzas miestas“, Lietuva — tai jo sena kultūrinė „erdvė."

Lietuviškosios kultūros kūrėjas iš pirmos valandos žinojo, kad su šiuo „išvaduotoju" jam niekad nebus pakeičiui. Kad jis padėjo išvyti raudonajį okupantą — gerai. Bet kai pats į jo vietą užsimojo įsirioglinti, — ne, už tai jam lietuvis nebuvo pasisekęs rodyti net nę mažiausio dėkingumo.

„Kas metai, kas mėnesis santykiai su rudojū okupantu labiau tempėsi. Kas prieš karą ar per karą buvo svetur, tam rudasis „išvaduotojas" neleido grįžti į Tėvynę. Kitus iš Lietuvos deportavo Vokietijon, blaškė po visą Europą. Lietuviai žurnalistai ir rašytojai buvo tremiami į naikinamuosius lagerius Vokietijoje (Vernichtungslager Stuthof, pavyzdžiui...). Tas pats rudas naikinimas ir žudymas, koks dar neseniai buvo raudonasis teroras!..."

„Slaptieji laikraščiai dėjo Lietuvos rašytojų satyras. Visur deklamavo eilėraščius iš neišspausdintų knygų. Dainavo dainas iš neišspausdintų gaidų. Taip gimė ir gyveno lietuviškosios knygos — iš lūpų, į lūpas, iš ausies į ausį, iš širdies į širdį... Kaip žilojė

KONSTANTINAS M. ČIURLIONIS „... Pralenkė jis ir savo dabartį."

senovėje, kada nebuvo nei rašto, nei spausdinio, kada vien vaidilos kanclinkiniai, vaikščiodami per žmones, buvo vieji amžinojo meno kūrėjai.

„Jei bolševikmečiu vienas kitas lietuvis kultūrininkas pradžioje buvo kiek susyrraves ar raudonojo teroro įbauginatas, tai rūdajai okupacijai jis nesumokėjo mokesčių nė vieno cento! Jis liko švarus, griežtas ir aktingas — kovoti už laisvę, skelbti išsivadavimą, gauti nulūdusį ir kenčiantį, stipripinti tikėjimą, vienybę ir ryžtą."

„Jis nusprendė nekapituliuot prieš joki smurtą, skelbti žmonijai laisvą lietuvišką žodį, nors dėl to jam tektų, kaip elgetai bastytis po pasaulį. Kaip ir daugeliui didžiųjų poetų, visais laikais, visuose kraštuose."

KALINIAI IR KLAJONAI

Trečioji bolševikų okupacija Lietuvoje rado dabar priešingą vaizdą negu 1940 m. Anuomet didžiausioji kultūros kurėjų dalis liko, tik saujelė teisbėgo. Dabar, 1944 m., liko tik saujelė pasiryžusių dar kartą mėginti išskentėti, o didžioji dalis dingo, pasirinkdama tremtinių ir klajūnių kelius. Visiškai neabejotina ir tai jau tikrai žinomas: — gausingiausias, pačios geriausias, stipriausias, talentingiausias ir kurybiškiausias Lietuvos kultūrinės pajėgos atsidūrė emigracijoje.

„Daug kas dingo bėgant, besikilojant, pergyvenant miestų klaukus bombardavimus, karo viesulus. Žinau, tikrai, jog ne vienas į lietuvišką žemėlį paliko užkasę savo rankraščius... Ir vis dėlto kartu išvyko ir daugybė rankraščių, knygų — neišspausdintų knygų."

„Jie visi — rašytojai ir knygos — laukė laisvės, laukė progos atsikvėpti, tikėjo galėsiančios išvystyti pasaulį. Prabiliti ir papasakoti žmonijai, ką pergyveno Lietuvos poetai. Papasakoti, tegu rausta iš gėdos per šimtmečius ši generacija, paskandinusi ir kraujo jūras nekaltas tautas."

„Bet šios knygos dar neišvydo pasaulio, ir šie rašytojai dar nematė tikros laisvės. Tik laukėsi didžiulėm raidėm skelbia, kad Europa išvaduotų lietuviškosios knygos — iš lūpų, į lūpas, iš ausies į ausį, iš širdies į širdį... Kaip žilojė

LIETUVOS MENAS VAKAR IR ŠIANDIEN

Daugelis užmiršta arba neatkreipia dėmesio, kad lietuvių tautos didelis kūrybiškumas bei talentas amžių bėgyje yra pasireiškęs ne vien liaudies poezijos (folkloro) ir muzikos, dainos srityse. O juk ir kitose meno šakose — vaizduojamajame mene, dailėje, kaip ir architektūroje, — lietuviškasis genijus yra plačiai ir pažymėtinais pasireiškęs.

Lietuviškos juostos, audiniai, drožiniai, tautiški drabužiai — kokie turtingi, spalvingi ir bėgalinio grožio lietuviško praktikuojamo meno gabalai! O bažnyčių, koplytelių išpuošimai ir ypač garsieji mūsų kryžiai su savo Rupintojėlių ir šventųjų galerijomis, — kokia turtinga ir sodi laudies dailininko skulptūra! Daugybė Lietuvos dailininkų ir skulptorių šiandien semiasi iš šito lietuvių laudies meno savo įkvėpimą, mokosi formų tautinei dvasiai mene, išreikšti. O pagaliau ir lietuviški svirneliai, "gonkos", bažnytelės — ne vienam padeda surasti lietuviškosios architektūros pradmenis. Architektūros srityje tačiau yra ir pažymėtinų individualinio šio meno atstovų. Jei gražusis Vilniaus sostapilis su savo rūmais ir bažnyčiomis daugiausia buvo iš Renesanso epochos architektų ir skulptorių darbas, tai tačiau drauge su jais dirbo ir mūsų tautietis Laurynas Stucka - Gucevičius, Vilniaus Katedros ir kitų rūmų genialusis kūrėjas, vienas iš didžiausių savo gadynės Europos architektų.

Gal būt lietuviškoje dailėje, tapyboje būtų galima kiek daugiau nusiskųsti. Bet čia mes patys kalti, kad nedovandinai patys norime susiaurinti mūsų praeitį ir neįgti ją be galesčio kitiems atiduodame. Pas mus ligi šiol tebėra įsigalėjęs naivus, nusikalstantis ir nieku nepateisinamas įprotis visa tai, kas pasibaigę su Vytauto Didžiojo gadyne ir kas toliau buvo Lietuvos Lenkijos unijos laikais, — visa tai ar beveik visą lengvabūdiškai atiduoti... lenkam lenkų kultūrai... Reikia su tuo viena kartą liautis, nes tai neatitinka nei istorijos tikrovėi, nei lietuvių tautos kultūrinės evoliucijos eigai. Tiesa, kad didelė dalis mūsų anometo žviesuomenės dėl savotiškų politinių aplinkybių bei įsigalėjusių tradicijų vartojė lenkų kalbą, bet jie buvo pūkūs ir ištikimi lietuviai, Lietuvos valstybės žmonės ir piliečiai, ir reikalo jų "padovanauti" Lenkijai. Jie buvo mūsų kraujo, gyveno mūsų tėvynėje, mūsų krašte, jam dirbo ir kūrė, taigi jie buvo ir liko Lietuvos menininkai. Jų yra nemaža davusi Aukštoji Vilniaus Meno Mokykla. Iš jų paminėkime kad ir dail. Smuglevičių. Arba kitą didelį lietuviškos dvasios dailininką — Mateiką... Bet ne apie tai čia noriu rašyti.

Sis Petro Rimšos kūriny yra Vatikano muziejuje. Romoje. Skulptorius Rimša prieš karą lankėsi Amerikoje ir čia turėjo eilę sėkmingų savo kūrybos parodų.

"prasideda" lietuviškoji individualioji dailė. Ne, lietuviškoji dailė turi gilesnių šaknų, senesnių tradicijų. Lietuvių tauta čia yra daugiau įnešusi ir draugiau nusipelnusi, negu daugelis galvoja...

Lietuvių meninkai ir šiandien yra pasiekę meno kūryboje daugiau, nei apie juos placioji visuomenė sprendžia. Mūsų Nepriklausomybės metais senesnieji dailininkai buvo labai aukšto lygio. Tik jie nebuvo vadinami modernistai, ir todėl jaunesnioji kritika juos kažkaip nustumė į šoną. Kur jie pasirodydavo už Lietuvos sienų, visur jie buvo pripažinti, kaip pirmojo Europos šventųjų lietuvių iš jų geriau atsimega gal tik vieną skulptorių Petrą Rimšą, dalyvavusį su savo parodomis Amerikoje.

Jaunesnioji ir jaunoji lietuvių dailininkų karta, tinkamai išismokslinusi, moderniškai jaučianti ir galvojanti, tačiau neginčytinai stovėjo lygiomis su ne vienos Europos tautos meno lygmeniu. Šie dailininkai buvo gal net per daug "moderniški", "tarptautiniai", nes daugelis jų savo amato mokėsi svetur, ypač Paryžiuje, ir vėliau nebe kiekvienas sugebėjo surasti tinkamus saitus su savo tautinio meno ir tautinio charakterio tradicijomis. Bet per pastarąjį dešimtmetį ir čia buvo parodyta nuostabių pažangos. Lietuviai dailininkai ir skulptoriai susibičiuliavo su mūsų laudies meno primityvais, čia ieškodami ir rasmadi įkvėpimo, taptami savaimingais, originaliais, savais — lietuviškais ir kartu likdami šiolaiकिनiais, moderniais...

Svetimosios okupacijos buvo žiaurus smūgiai lietuviškam menui. Bet vis dėlto lietuvis menininkas nepalūžo. Suklestėjęs lietuviškojo meno gyvenimas prieš šį karą nutruko tik pirmosios bolševikų okupacijos metais. Dailininkai dabar buvo pajungti propagandos, bolševikinių plakatų, gatvių aikščių, mltngų išdekoravimo darbam, "raudonųjų kampelių" įrengimams...

Vokiečių okupacijos laikotarpį lietuviškasis menas bėgti greitai vėl atsitiesė. Buvo suruostos trys didelės apvalginės parodos (dvi Kaune ir viena Vilniuje), o taip pat visa eilė atskirų dailininkų parodų, taip pat parodų įvairiose provincijose miestuose... Kaune ir Vilniuje plačiai ir sėkmingai gyvoavo meno salionai. Buvo ruošiamas daug meno konkursų. Dar niekad lietuviškoji visuomenė, rodos, taip nemėgo ir nepirko savo dailininkų paveikslų — buvo tarsi patrijotinė pareiga. Tai tarsi savotiškas pasipriešinimas, lietuviškos dvasios savaimingumo pabrėžimas...

Daug kas pasikeitė per trečiąją okupaciją, kai Lietuva vėl grįžo bolševikai. Kaip rašytojai, poetai, žurnalistai, muzikai, taip ir mūsų dailininkai dabar nebeuorėjo ant rankų kartą vėl paragauti raudonųjų "laisvių". Daug dailininkų, ypač jaunesniųjų ir pačių stipriausių pasidarė tremtiniais ir klajūnais. Šiandien jie išblaškyti įvairiose okupacinėse zonose Vakarų Vokietijoje ir Austrijoje. Jie nėra sunkią pabėgėlio našta, Neturi primityviusių darbo sąlygų. Jie nori dirbti, kurti. Jie tebeaukia, kada prašvies giedrėmis rytojui, ir jie daug duos... Ko dar nekad nematėme... K. M.

EUROPA — SUDUŽĖS VEIDRODIS

(Atkelta iš 1 pusl.)

Atomo bombos kaitroje sovietai dabar rimčiau apsimąstys. Jei anglosaksai eis iki galo — teisingumas ir taika daug laimės. Jei pasitenkins tik formaliai pridengti bolsėvikų diktatūras ir kitokias "patrijotines" ar "tautinės vienybės" vyriausybes", kaip Lenkijoje, tai nusivylimas bus milžiniškas, ir viena diena teks pakelti pasekmes.

Jei stigs geros valios ir nuosirdumo, bulgarišką aboulj visuo met bus galima parodyti kaip gražų ir sveiką. Bet kad jo viduje yra kirminas, tą visuomet, norint, galima nuslėpti.

Jugoslavijos katilas

Dabartinė Jugoslavija su senu "partėicu" Broz - Tito priešaky yra gryna bolsėviki- nė valstybė. Tą jau matė šią dieną ir anglai, kurie visom priemonėm padėjo Titui pasidaryti Jugoslavijos raudonųjų diktatūromi. Daug ką šiandien ima piktas juokas, jei nesakytū žinimas, kai tas pats Churchillis pradeda "p ersergėti" pasaulį, kad viena trionija nepakeistų kitos. Kamgi tą trioną pas jstateji?!

Jugoslavija irgi ruošiasi "rinkimams". Valdžios vicepremieras Milan Gro, nuosirdus demokratas, ta proga atsistatydino, padarydamas skandalingus pareiškimus, jog jo sąžinė neleistų jam laikyti teisėtai rinkimus, kurie nieko bendro neturi su demokratija ir siekia tik smurtu pridengti raudonųjų diktatūrą. Padarė jis daug kitų priekaištų...

Jugoslavijos bolsėvikų sudarytas laikinis "seimas" išvadino jį už tai — užsienio reakcijos agentu ir galutinai "nubalsavo" savo "demokratiškiausia" rinkimų įstatymą. Viensą dieną, gal tik kitais metais, čia irgi bus "legali", "normali", "demokratiška" bolsėvikų vyriausybė. Dar negirdėti, kad anglosaksai imtųsi kokių priemonių kontroliuoti ar panašiai.

Išsprukę iš raudonojo Jugoslavijos katilo pagėbėliai bei kai kurie žurnalistai pasakoją šurpiausių istorijų. Tokio smurto ir žudynių Jugoslavijoje buvę tik prie vokiečių. Dabar Tito skuba iškersti visus "reakcionierius". Iš visų savo kaimynų jis reikalauja žemių. Baisus tai vaikas, gi- mės iš Maskvos motinos iš- čias ir tėvą Winston...

Rumunijos pagalbos šauksmas

Pietryčių Europa — visa trūkčioja sovietinių okupacijų konvulsijose. Šaukiasi pagalbos ir Rumunija. Jaunasis karalius Mikolas kreipėsi į "tris didžiuosius", prašydamas padėti jam sudaryti tokią vyriausybę, kuri teisingai atstovautų rumunų tautos valia! Koks bus visų trijų atsakymas ir ar jis bus vienodas, dar šia valandą nebuvo žinoma. Viena tik aišku, kad karalius už savo drąsą stato pavojų ne tik sostą, bet ir savo galvą. Juk Rumunija dabar valdo atviras komunistas ministras pirmininkas Groza, kuris, karaliui siūlant, nė nemano pasitraukti...

Kas tą jaunuolį karalių galiausiai pamokys, dar pamatysime. Jei anglosaksų prašoma pagalba greitai neatėis, tai "draugas" Groza jį neabejotinai "pamokys"... Tad ir čia viskas priklauso nuo didžiųjų sąjungininkų politikos. Gros jį i Maskvos dėdą, ar su savo instrumentais? — čia pagrindinis klausimas.

Visų tų įvykių akivaizdoje Vak. Europos laikraščiai dabar dar nedrąsiai, puslyčiai, bet ir nedvidrasmisčiai pradeda pažymėti, jog pats gar-

siausias anglosaksų "instrumentas", kuriuo jie galėtų groti, yra — atomo bomba... Grojimas gi kitokiais instrumentais sovietų ausims, esą, prilygsta tik uodo zyzimui.

"Tautinė vienybė"

Lenkijoje

Lenkija dabar didelė — su Dancigu, Stetinu, Breslauja... Ir vėl "mocarstwa"! Nepavydime, greičiau džiaugiamės. Kodėl vokiečiai per šimtmečius galėjo naikinti rytuose slavus, germanizuoti žemes ir tautas, o dabar slavaivalgalė juos atgal išgrūsti? Kodėl kryžiuočiai galėjo skersti aiščius, prūsus ir lietuvius bei latvius, — čia amžiams įsikurti ir nuolat toliau būti tas tautas, o dabar nebūtų galima juos, kaip aprietus šunis, kitur išgrūsti. Tegul patvys bent kartą pajunta koks yra saldus pavergtojiu likimas, terorizuojamoji nutatinamoji dalia. Tada gal kartą visiems laikams praeis vokiečių tas plešrus ir pamišėliškas užsispyrimas. — "joti į rytus"...

Tai žiauri priemonė, bet kad nėra kitų žmoniškesnių priemonių šitam kryžiuočių banditui įtikinti. Ir, bendrai, jei skriaudos niekad nebus atitaisytos, tai pasaulis niekuomet neišmokys suprasti ir pajusti kas yra teisingumas.

Lenkija tai Lenkija... Bet jos vyriausybė — kita byla. Pavadinta ji moderniskai: "tautinės vienybės" vyriausybė. Ją sudaro lenkų bolsėvikai, keli naivūs demokratai, kuriems anksčiau ar vėliau numers kai, jeigu jie nenu- eisis Paleokij ar Liūdų Girų keliais, prie viso to — sovietų kariuomenė pagal svarbiausias krašto susisiekimo ir ūkio arterijas. Visa tai nieko bendro neturi su lenkų tautos nepriklausomybe ir valstybinio suverenumu. Kanada yra daug suverenisakesnė, negu slaviskoji "mocarstwa" — pakelęs grumstas raudonosioms armijoms į Berlyną ar atgal į Maskvą.

Vis dėlto anglosaksai, tarsidami tikros padėties, daro miną, jog Lenkijoje yra "tautinės vienybės" vyriausybė ir kad tai — nepriklausoma valstybė. Ir Lenkijoje ruošiamasi rinkimams! Kaip dabar vadinasi Jugoslavija, — taip neturi praktiškos reikšmės. Klausimas tik: argi Pasaulio Čarteris iš viso mano grįsti savo veiklą melu, klasu- y, veidmainysčių ir "demokratinio raudonojo smurto" egalizavimu?

Ir tai priklauso nuo sąjungininkų tikrosios politikos. Nes niekas Europoje netiki, kad tai, kas dabar daroma, būtų kas nors kita, kaip vien — "durniaus voliojimas"...

Žurnalistų galia ir garbė

Visi žino, kad žurnalistai savo darbu atlieka didelį vaidmenį politikoje, dažnai net lemiamai keičia įvykių eigą. Bet dar berods niekad istorijoje žurnalistai nebuvo pripažįstama tik demokratinėse ir ypač anglosaksų šalyse. Kitur, kaip sakysime, Rusijoje ir ypač anglosaksų šalyse. Kitur, kaip, sakysime, Rusijoje arba buv. Hitlerio Vokietijoje žurnalistas neturėjo ir neturi jokios reikšmės, nes jis neturi jokios laisvės skelbti savo žodį. Jis privalo kalbėti ir rašyti, kaip tik diktatoriaus nustatyta. Loti tam, kas jam būižia duoda...

Potsdamo konferencija pasiskelbė net specialų nuostatą, pagal kurį rusai pasižadėjo įleisti užsienio žurnalistus į savo okupuotus ar kontroliuojamus kraštus. Anglų ir amerikiečių politikai nuolat apie tai tebekalba, įtikindami, kad kai ten bus mūsų žurnalistai, tai jie viską teisingai

aprašys ir bendrai tada viskas teisingiau eis ir geriau seksis. Palaimintas tikėjimas. Nors čia daug kas dėl tokio optimizmo tik šypsosi...

Jau buvo anglosaksų korespondentų Suomijoje, Lenkijoje... Pranešama, kad ir Bulgarija "sutiko" įsileisti net... septynis vakarų alijantų žurnalistus, kad kai ten bus užsienio žurnalistai, tai viskas pasidarys "demokratiškiau"...

Jeį tas vaistas būtų toks stebuklingas, tai Maskvoje dabar, nei Berlyne anksčiau seniai nebebūtų buvę diktatūrų, nes... juk ten irgi buvo ir te- bėra užsienio žurnalistai...

Nenorime mesti iš anksto nepasitikėjimo alijantų žurnalistams. Šiek tiek gero ir jie padarys. Bet ir jie — žmonės. Ir dar labai svarbu, ar visi ir visokių pažiūrų žurnalistai galės būti įleidžiami. Nusisukite ten vien bolsėvikų juoančius, ir jūs skaitysite gražiausias pranešimus. Tai- gi... Be to, toks žurnalistas turį gerai pažinti tą kraštą, puikiai mokėti vietos žmonių kalbą ir t.t. Tik tada jis galės teisingai atvaizduoti padėtį. O jei jis pasitenkins atpasakoti, ką jam pareikš to krašto bolsėvikų pastatyti vaidininkai, tai iš anksto aišku, kad jis pasakys. Tokius "straipsnius" aš čia galėčiau jums parašyti iš anksto apie kiekvieną kraštą.

Taigi dėl tos "žurnalistinės laisvės" čia mes mažiau džiugaujame, negu pas jus. Jau užtenkamai yra ir pavyzdžių iš Lenkijos, kur amerikiečių žurnalistai nuvažiavo ir dabar per eilę laikračių skelbia aprašymus, kas jiems papasakojo vienas ar kitas bolsėvikiškas lenkų vyriausybės pastatytas pareigūnas arba koks pareiškę (per vertėją) koks uosto darbininkas, kompanijos narys. Tokių str. jau skaičiau anglų ir amerikiečių laikraščiuose, net kariuomenės "Stars and Stripes" laikraestyje ir t. t.

Taigi, vis iš mūsų tebejuokaujama...

Prisiminkit Baltijos valstybes

Juokas ir mums, kai dabar matome visus tuos pasirošimus "laisviems rinkimams", "liaudies seimų" ir "patrijotinių frontų" nutarimus, "kri- zes", "nuolaidas", parodytą "gerą valią", "norą atstatyti likrą demokratine tvarką" ir t. t.

Kodėl niekas nepažiūri atgal, kas buvo lygiai prieš 5 metus Baltijos valstybėse? Juk visa tai mes ten, lygiai lašas į lašą, pergyvenime! Buvo ten "rinkimai", "balsavimai", "liaudies tikroji valia..." Stovėjo valdžioje krašto išdavikai, Maskvos agentai, o krašte — įsibriovusi raudonoji armija. Kuo visa tai baigėsi, nekalbėsiu, nes mums žinoma visiems. Bet atrodo, kad tai dar nežinoma anglosaksams, arba jau užmiršta...

Mes betgi nemanome, kad ty- lejimui apie aną smurtą, slyščiausias tautų valios klastojimus ir begėdinskiausią kruviną okupaciją bus galima prapatinti pasaulį už- miršti Baltijos valstybių liki- mą. Jei rūpinatės šiądien Bulgarija, kuri prieš jus ka- riavo, tai kodėl nei tada, nei dabar nepasirūpinate patik- rinti Baltijos tautos bolsėvi- kų praveštų "rinkimų" tvar- ką ir teisėtumą, — jeigu ju- sų sąžinė dar nėra pasidariu- si juodesnė už negro skruos- tą?!

Arba pagaliau, sakykite teisybę! Jei jūs norite Mas- kovai padovanoti dar bent de- šimtį naujų "demokratinų respublikų", tai, drįskite at- virai prisipažinti apie savo dosnumą, ir mes tada aiškiai žinosime, kodėl jūs norite ty- lomais apeiti Baltijos valsty- beišpasakytą skandalą!...

MAYNE REID RAITELIS BE GALVOS ROMANAS

KERSTO PRIEŠAIKA

Kasijus Calchunas buvo taip baisiai sužeistas, kad jo gyvybei buvo rimto pavojaus. Jis buvo turtingas ir neautė jokio nepritekliaus, bet dabar jis buvo daug blogesnėse sąlygose, negu kad Morisas Geraldas, nes būdamas ego- istas, mažą turėjo draugų, kaip anas. Tiesa, jis gyveno drauge su dėde ir seserėčia, bet pastaraisiais laikais tie giminystės ryšiai buvo žymiai pablogėję. Pointdesteris bro- liaviškiu tiek įsiskolijo, kad tikras plantacijos ir vilos sa- vininkas buvo nebe senis Point deksteris, bet Kasijus. Tad, norėdamas geruoju pabaigti skolą, Kasijus sumanė susi- tuokti su plantatoriaus dukte- ria Luize, manydamas, kad savo turtu tikrai palenks sau- šiosios širdį. Tačiau gavo la- bai apsvilti, kai neseniai įsi- tikino, jog panelė Luizė jo ne- kiek nemyli ir net nėra jam dėkinga.

Pripratus patikti ir giria- mas būti, pilnas ambicijos Ka- sijus negalėjo susitaikyti su mintimi, kad jauna kreolė tikrai atsisakys už jo tekėti, ir tai visų daugiausia jį nelai- mingoj dvikovoje su mustangų gaudytoju jis liko nugalėtas.

Dėl tos dvikovos jis daug nustojo savo šaunumo ir gar- bės. Be to, dėl susivaidijimo tarnavoje gėdinosi būti, kaip kad seniau, kolonijos moterų draugystėje, ypač greta tos, kurią mylėjo, o kuriai patiko ne jis, o jo priešas.

Kasijus suprato, kad jam skersai kelio yra atsistosios mustangų gaudytojas, Mori- sas Geraldas, todėl nuspre- n- dė būtina iš to kelio jį pa- šalinti, ir tai amžinai. Apgal- vojo žmogžudystės planą ir greitai laiku už didelius pini- gus rado žmogų, kuris sutiko tą jo sumanyką įvykdyti. Bu- vo tai Miguelis Diazas, ir jį mustangų gaudytojas ir jų pardavėjas.

Pirmučiausia, — norėdamas turėti jo palankumą ir įsiti- kinti, ar galima juo pasikliau- ti. Kasijus nupirko pas jį ke- letą arklių ir keletą galvijų, o paskum gerai pavaišino jį vynu ir pradėjo klausinėti, kokie jo santykiai su Morisu Gerald. Pasirodė, kad Dia- zas irgi neapkenčia Geraldo ir kad mielai užmuštų jį kiek- viena valanda. Ir, nors meksi- kietis mokių prilaikyti savo liežuvį, vis dėlto iš atskirų ir nedasakytų žodžių galima bu- vo suprasti, kad kitados buvo mylėjęs Rio Grande juodakę mergelę, bet pasirodžius ten Morisu, toji meilė amžinai nutrūkusi.

Niekas nežinojo, apie ką taip dažnai gali kapitonas su Migueliu Diazu kalbėtis. Na- miškius stebino staigi ir keis- ta bičiulystė tų dviejų vyrų, kurių vienas buvo kapitonas, o antras — paprastas mus- tangų gaudytojas ir galvijų pirklys.

NEPAŽĪSTAMA AMAZONĖ

Pointdeksterio vieloje visi keldavosi, kai tik imdavo brėkšti, — taip reikalavo vie- tų paprotys. Betekant saulei ir sučiulbus pirmiems paukš- čiams ryto himną, j namų te- rasą išeidavo graži kaip gelė panelė Luizė.

Bet skaisčiam mergelės vei- dely šiandieną buvo žymus širdingas rūpestis, kažkio liūdesio šešėlis. Iš tikrųjų — dabar ji buvo daug liūdesnė, negu kada kitados. Žiūrėda- ma į stepus, šitąp galvojo: — Gal jis mirtinai sužeis- tas, gal aš jo daugiau nema- tysiu. Netgi nedrįstų paklaus-

ti apie jo sveikatą, o jis, varg- šas, guli ten visų apleistas. Kad bent turėčiau per ką nu- siųsti ligoniui vyno?... Ach, tas Zebas Stampas! Ir tas lyg tyčia dabar nesirodo!

Ir lyg vildamasi tikrai pa- matyti senąjį medžiotoją, Lui- zė vėl įbedė akis į stepus, lin- kui Ingo tvirtovės. Bet veltui: kelias buvo tuščias.

Tuo tarpu iš kitos pusės pa- sirodė du raiteliai, iš kurių vienas buvo moteris. Nuslin- kęs nuo veido šydas atiden- gė porą juodų akučių ir rau- donus veidelius. Amazonė sė- dėjo ant žirgo laisvai ir tru- putį vangiai, kas aiškiai ro- dėjo, kad ji puikiai joja. Ją ly- dėjo taip pat raitas ant mulo tarnas su krepšiu.

— Kas do per vienas? — pagalvojo Luizė. — Jau tre- čią sykį matau ją jojant į tvirtovę. Meksikietė ir, kiek atrodo, turtinga. Tik kitaip, negu pas mus, sėdi ant arklio. Bet ką ji mano daryti? Ach, jau žinau: rengiasi sviesti la- są.

Tą pat minutą išbėgo iš krumų nusigandanti antilopė, ir nepažįstamoji amazonė ē- mė raita vytis. Išmetusi į vir- šų lasą, vikriai užnerė anti- lopei ant kaklo kiltą. Antilo- pė pargriuvo. Josios tarnas greit prijgo, smogė antilopei mirtiną smūgį ir užsidėjo ją ant balno. Moteris suvyniojo lasą, pasistatė šydą ir nuėjo toliau. Tarnas nuėjo paskui.

Tą valandą, kai nepažįsta- moji sviedė aukštin lasą, per stovinčios terasoj gražuolės veidą perėjo liūdesio šešėlis. Ji prisiminė kitados Moriso apipieštą jai merginą...

— Taip, tai ta pati. Jis sa- dėjo, kad yra mano amžius ir ūgio. Gyvena Rio Grande ir dažnai atjoja į čionai pas dė- dę. Gaila, kad nepaklausiai, kuo ji vardu. Aš tikra, kad tai ji.

PIRMAS NUSIVYLIMAS

Vos tik meksikietė prany- kė už medžių, iš miško išjo- jo kažkoks raitelis, kuriam pajojėjus arčiau Luizė paži- no, kad tai yra senasis me- džiotojas Stampas. Ji neapsa- komai nusidžiaugė, nes iš šio- to senelio ji galėjo patirti ir apie Geraldą ir apie tą nepa- žįstamą amazonę, su kuria Stampas turėjo susitikti į čio- nai įdomas.

— Ponas Stampai, ponas Stampai, — suuko Luizė, plo- dama delnais, kai tik raitelis įjojo į kiemą. — Greičiau lipk nuo žirgo ir eik paš mane. Koks iš čia gražus vaizdas.

— Visų gražiausias vaizdas — tai tamsta, — atsakė šyp- sodamas medžiotojas, kuris palikęs savo arkį Plutonui, vienu akies mirksniu atsidūrė terasoje.

Luizė širdingai pastvėrė jį už rankų ir tiesiai žiūrėdama jam į akis paklausė: — Tamsta žinai viską? Sa- kyk apie jo sveikatą! Ar la- bai sužeistas? — Jūs klausiat apie poną Calchuną? — Ach, ne, ne! Apie jį ži- nau ir pati. Man rūpi ponas Geraldas. Juk jis du sykį y- ra išgelbėjęs man gyvybę.

— Kulkos pataikyta aukš- čiam ryto himną, j namų te- rasą išeidavo graži kaip gelė panelė Luizė.

— Jūs klausiat apie poną Calchuną? — Ach, ne, ne! Apie jį ži- nau ir pati. Man rūpi ponas Geraldas. Juk jis du sykį y- ra išgelbėjęs man gyvybę.

— Kulkos pataikyta aukš- čiam ryto himną, j namų te- rasą išeidavo graži kaip gelė panelė Luizė.

— Jūs klausiat apie poną Calchuną? — Ach, ne, ne! Apie jį ži- nau ir pati. Man rūpi ponas Geraldas. Juk jis du sykį y- ra išgelbėjęs man gyvybę.

— Kulkos pataikyta aukš- čiam ryto himną, j namų te- rasą išeidavo graži kaip gelė panelė Luizė.

— Jūs klausiat apie poną Calchuną? — Ach, ne, ne! Apie jį ži- nau ir pati. Man rūpi ponas Geraldas. Juk jis du sykį y- ra išgelbėjęs man gyvybę.

— Kulkos pataikyta aukš- čiam ryto himną, j namų te- rasą išeidavo graži kaip gelė panelė Luizė.

— Jūs klausiat apie poną Calchuną? — Ach, ne, ne! Apie jį ži- nau ir pati. Man rūpi ponas Geraldas. Juk jis du sykį y- ra išgelbėjęs man gyvybę.

— Kulkos pataikyta aukš- čiam ryto himną, j namų te- rasą išeidavo graži kaip gelė panelė Luizė.

— Jūs klausiat apie poną Calchuną? — Ach, ne, ne! Apie jį ži- nau ir pati. Man rūpi ponas Geraldas. Juk jis du sykį y- ra išgelbėjęs man gyvybę.

— Kulkos pataikyta aukš- čiam ryto himną, j namų te- rasą išeidavo graži kaip gelė panelė Luizė.

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI	
DR. JOHN WALUK 161 No. 6th Street	VALANDOS: 8—10 ryte 1—2 popiet 6—8 vakare Šventadieniais susitarus Tel. Evergreen 8-9219
DR. BLADAS K. VENCIVS 499 Grand Street (Dantų Gydytojas)	VALANDOS: 9—12 ryte 2—9 vakare Penktadieniais uždaryta Tel.: ofiso STagg 2-0704 Namų—Jamaica 6-3834
DR. A. PETRIKA 221 So. 4th Street (DANTŲ GYDYTOJAS)	VALANDOS: 9—12 ryte 1—8 vakare Penktadieniais uždaryta Tel. Evergreen 7-6868

ĮVAIRIŲ DRABUŽIŲ SIUVYKLA

Siuvami įvairūs drabužiai moterims, vyrams ir vai- kams pagal užsakymus. Drabužiai siuvami pagal vė- liausias madas.

Reikalingi darbininkai: apreiteriai, preseriai ir rankiniai suvėjai. Alga gera. Patyrimas nereikalingas. Praneškite apie šias geras progas savo pažįstamiems.

JUOZAS LUGAUSKAS
168 ROEBLING STREET, BROOKLYN, N. Y.

SCHOLES BAKING INC.

V. LUKAS, savininkas

LIETUVIŠKA DUONA — GERIAUSIA DUONA
532 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Mūsų duona pristatoma į kitus miestus. Mūsų kėpyklo- je galite gauti vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms išskilmėms pyragų.

Tel. Evergreen 4-8802

PHILIP BENDER

AVALINĖS KRAUTUVĖ

Isteigta 1882 m.

Mūsų batų kokybė jau seniai yra žinoma lietuviams

DIZIAUSIAS PASIRINKIMAS VISIEMS SEIMOS NARIAMS

245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV-7-2046

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPIJČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, Evergreen 8-9770

MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
660 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Notary Public Tel.: STagg 2-5043

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.
Tel. Evergreen 7-4335 Kopyčia Laidotuvėms

Estate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
Notary Public Tel., Newton 9-4664

F. W. SHALINS
(SALINSKAS)
LAISNITUOTAS GRABORIUS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 7-4499 Kopyčia Laidotuvėms

RODZEVICZ FUNERAL HOME
P. RADZEVICIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
402 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams
(Bus daugiau)

Grįžo iš Europos kareivis Verbičkas

Neseniai grįžo iš Vokietijos kareivis Jonas Verbičkas, Vienybės skaitytojams pažįstamas savo laisvais Europos. Būdamas Vokietijoje, kareivis Verbičkas susitiko daug Lietuvos pabėgėlių, kurių vargus jis yra aprašęs kiek anksčiau Vienybėje. Svečias pasakojo, kad nė vienas iš tremtinių, su kuriais jam teko kalbėtis, nenori grįžti į bolševikų okupuotą Lietuvą.

Kareivis Verbičkas tarnauja artilerijoje ir yra dalyvavęs visose didesnėse kautynėse su vokiečiais. Visą karą laiką Verbičkas gaudavo Vienybę, kurią jis seniai skaito.

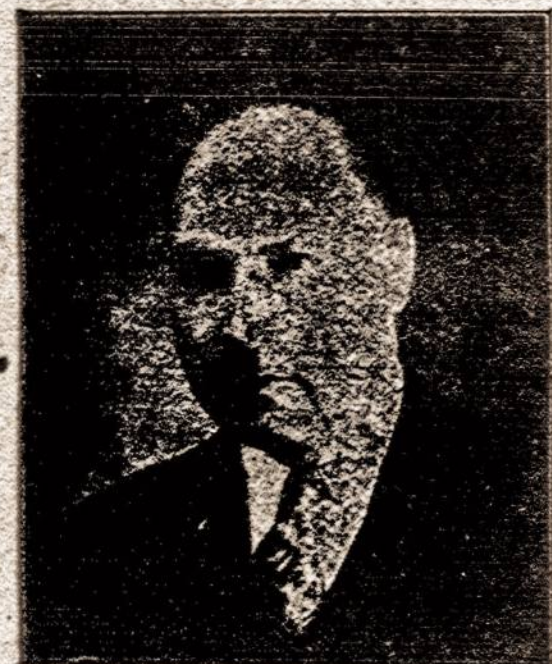
Pasisvečiavęs keletą dienų New York'e, kareivis Verbičkas grįžo atgal į Bostoną, iš kur, baigęs atostogas, vyks į naują paskyrimo vietą. Į Europą Verbičkas jau negrįš.

Adomas Jezavitas apšvedo Chicagoje

Rugšėjo 23 d., sekmadienį, brooklyniečiams gerai žinomas muzikas Adomas Jezavitas apšvedo su Birute Mockiute Chicagoje.

Abu jaunuoliai yra veiklūs muzikoje. B. Mockiutė yra Alice Steponavičienės choronarė. Sutuoktųjų ceremonijų metu Steponavičienės merginų choras giedos Ave Maria ir k. Vyr. pamerge bus Juzė Milerytė iš Chicagos, o pabrolis — Jurgis Dirginčius iš New York'o.

Išvyko į Chicagą

A. S. Trečiokas

Vienybės bendradarbis, žinomas visuomenės veikėjas, A. S. Trečiokas, šią savaitę išvyksta į Chicagą, kur dalyvaus svarbiame veikėjų pasitarime.

Lankėsi Smailienė iš Detroit, Mich.

Šią savaitę Brooklyne lankėsi, žinoma Detroito lietuvių veikėja Malvina Smailienė. Ji buvo atvykusi dalyvauti savo brolio žmonos Margaretos Bekerienės laidotuviuose. Viešnia buvo užėjusi ir į mūsų įstaigą pasikalbėti visuomeniniais reikalais. Ta proga, ponia Smailienė paaukojo Vienybės Namu Fondui penkine.

Kartu su viešnia iš Detroito, Vienybės įstaigoje lankėsi Ursulė Ramanauskienė iš New Hyde Park, L. I. Ji, ta proga, užsirašė Vienybę.

Išteka

Aldona Kundrotaitė

Teko nūgrįsti, kad Aldona Kundrotaitė, Lietuvos Gen. Konsulo Jono Budrio giminingė, išteka ir išvyksta į Pietų Ameriką pasisvečiuoti.

Vieša padėka

Dėl mūsų mylimo vyro ir tėvo A. B. Strimaicio mirties tariame savo nuosirdžią padėką visiems, pareiškiusiems mums, liūdesio valandą, už uojuotos, atsintusiųs gėles ir užsakiusiems šventas mišias. Taip pat dėkojame visiems, dalyvavusiems gedulinos atsisveikinimo ceremonijoje, įvykusiųose Garšvos koplyčioje ir pasakiusiems tinkamas kalbas. Dėkojame kun. Čėsnai, Mahany City lietuvių parapijos klebonui, suteikiusiam paskutinį patarnavimą laidotuviuose. Dar kartą visiems tariame nuosirdų padėkos žodį.

Magdalena Strimaitienė, Alberta Strimaitytė.

Paleistas iš armijos Edvardas Brazinskas

Buvęs Vienybės spautuvės darbininkas Edvardas Brazinskas, ištarnavęs armijoje daugiau, kaip tris metus ir dalyvavęs Europos kovose, šiomis dienomis grįžo namo, kaip garbingai paleistas iš kariuomenės. Būdamas Europoje, kareivis Brazinskas yra susitikęs daug pabėgėlių iš Lietuvos.

Lankėsi Juknys

Porai savaitę atostogų buvo parvykęs pas savo žmoną kareivis Petras Juknys. Ta proga, svečias lankėsi ir Vienybės įstaigoje.

Lankėsi kareivis Edv. Pavilionis

Vienybės įstaigoje lankėsi mūsų laikraščio skaitytojas kareivis Edvardas Pavilionis, porai savaitę grįžęs į Brooklyną pas žmoną ir dukrele. Edvardas tarnauja tankų divizione.

Pavilionis yra buvęs veiklus Taut. Klubo narys. Poilsiu ji Atlantic City, N. J. buvę nvykę Trečiokai, Valaičiai ir dainininkas A. Vasiliauskas.

Grįžo Pusnikas

Brooklynietis inž. K. Pusnikas, apie pora metų gyvenęs įvairiuose Amerikos miestuose ir tik retkarčiais atvažiuodavęs atlankyti savo šeimą, dabar, karui pasibaigus, galutinai grįžo ir apsisėdęs Brooklyne ir dalyvaus mūsų tautiškoje veikloje.

Buvo ekskursijoje

Praeitą sekmadienį būrys T. Klubu narių dalyvavo ekskursijoje — laivu į Bear Mountains. Išvažiavime dalyvavo: J. Narvydas, P. ir K. Pusnikai, A. Povilanskai, J. Zakarauskai, P. Narvydai, viso 18 asmenų. Diena buvo graži.

Mirė Bekerienė

Rugšėjo 6 d. mirė Margarita Bekerienė, 54 metų amžiaus. Palaidota rugšėjo 10 d. Paliko vyrą Jurgį ir sūnus Viktorą, žinomą dainininką, Albina ir Praną. Laidojo Balas.

Mes — jų viltis

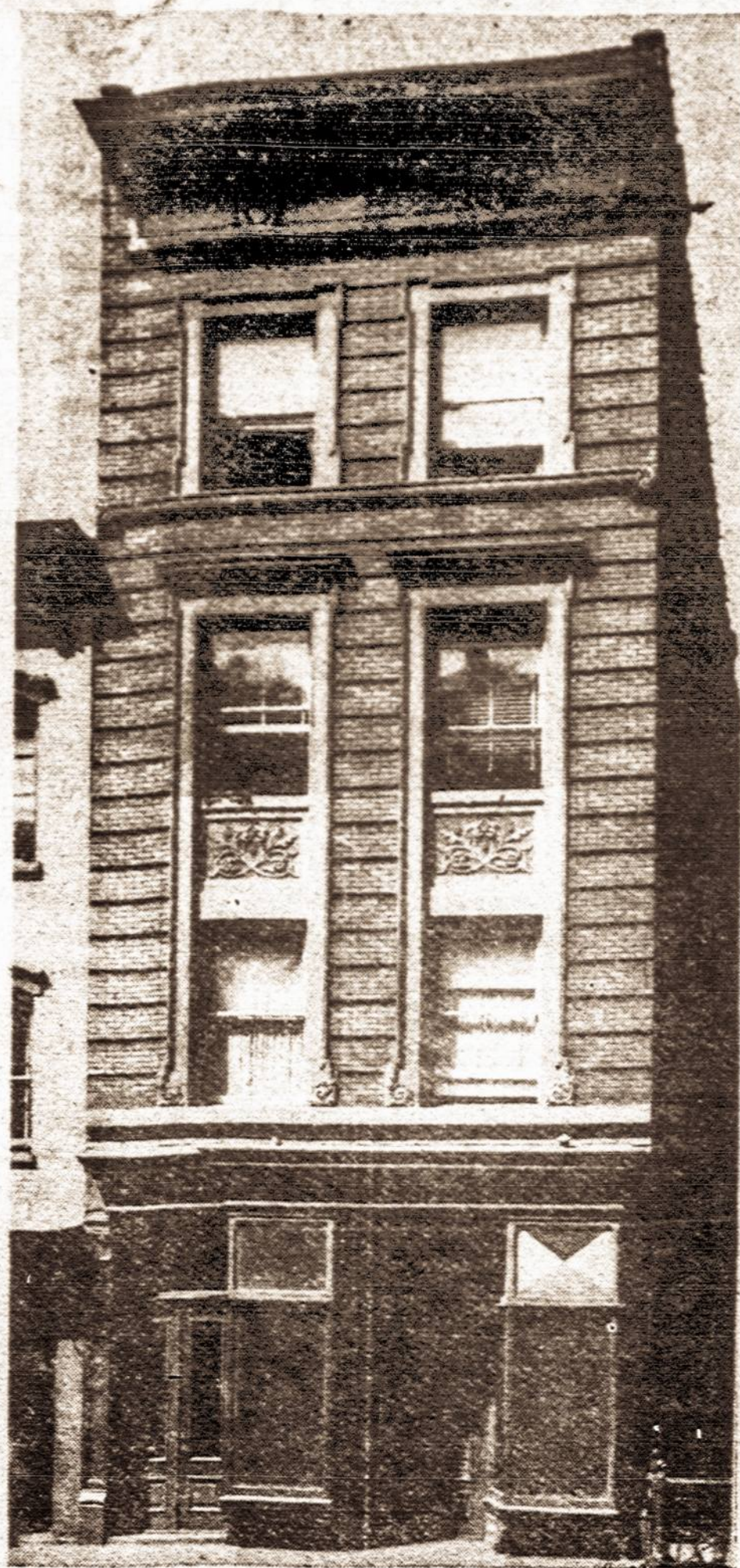
Ten, kur buvo namai, dabar tik griuvėsiai... Akys, kuriose buvo gyvenimė ir noras gyventi, dabar ašarose... Tėvelis, kuris buvo šeimos globėju, lietuvių priešų kazinkur išvežtas. Nebūtų vilties net gyventi, jeigu nelaimingieji lietuviai po visą Europą išblaškyti, nelauktų ir nesitiktų pagalbos iš Amerikos. Mes jų apvilti negalime! Mes jiems padovanosime siltą drabužių ir apsiavimo, kad šiai žiemai jie tikrai nešaltų. Mes nepamirsime nė jų tėvelio, jį rasiame Europos kitoj daly, ir jam padovanosime gerus batų ir gerus drabužius, o patys nusipirkime kitus, naujus, madnus ir sezonui pritaikytus. BALF sandėlysi 101 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. laukia drabužių, apsiavimo ir viso kito ko žmogui apsiirengti nelaimėj reikia. Iš savo apylinkės kitataučių ir saviškių surinkite drabužius ir į sandėlį pasiųskite.

CLEMENT A. VOKET-VOKIETAITIS
Advokatas
41-40 74th Street,
Jackson Heights, N. Y.
NEwtown 9-5972

REIKALINGI darbininkai plieno dirbtuvėje. 78 c. į valandą. 40 valandų savaitė. Už viršlaikį mokama \$1.17 į valandą.

THOMAS W. KILEY & CO.,
57 Grand St., Brooklyn, N. Y.

AUKOS VIENYBĖS NAMO FONDUI

- R. Kučo foto**
- P. Atkočaitis, Richmond Hill, N. Y. \$100
  - B. Tribulas, Philadelphia, Pa. 100
  - P. Balickienė, Chicago, Ill. 100
  - F. Shimaitis, Brooklyn, N. Y. 50
  - C. S. Cheledin, Philadelphia, Pa. 50
  - J. Baltaduonis, Philadelphia, Pa. 25
  - F. Šalaviejus, Brooklyn, N. Y. 25
  - R. Ganbas, Philadelphia, Pa. 30
  - K. Arlauskienė, Philadelphia, Pa. 30
  - J. Šiaučūnas, Brooklyn, N. Y. 12
  - Dr. M. J. Colney, Waterbury, Conn. 12
  - Gus Tunaitis, Philadelphia, Pa. 25
  - Edvardas Lietuvininkas, Brooklyn, N. Y. 25
  - Antanas Povilanskas, Brooklyn, N. Y. 25
  - Fabijonas Saranka, Paterson, N. J. 25
  - Kpt. Povilas Šaltenis, Great Neck, L. I. 25
  - B. Mineta, Brooklyn, N. Y. 15
  - Paul Višniauskas, New Britain, Conn. 25
  - V. Abeciūnas, New Britain, Conn. 20
  - W. M. Chase Čekanauskas, Hartford, Conn. 6
  - A. Švirinas, New Britain, Conn. 10
  - William Wolf, Great Neck, L. I. 12
  - V. Olienienė, Chicago, Ill. 10
  - Jonas Patašius, Brooklyn, N. Y. 5
  - J. Zeidat, Brooklyn, N. Y. 10
  - D. Aleksiejus, Brooklyn, N. Y. 5
  - G. J. Jokubaitis, Stoney Brook, L. I. 10
  - Malvina Smailienė, Detroit, Mich. 5
  - L. Gustaitis, S. Ozon Park, N. Y. 5
  - J. Karalius, Brooklyn, N. Y. 2
  - A. Pranaitis, Long Island City, L. I. 5
  - U. Baceviciūnė, Brooklyn, N. Y. 5
  - A. Samalionienė, Ozone Park, N. Y. 2
  - Ch. Mack, Brooklyn, N. Y. 1
  - Mrs. A. Bloch, Brooklyn, N. Y. 3
  - A. K. Martin, Cambridge, Mass. 4
  - Mrs. Mikolainis, Yonkers, N. Y. 1
  - J. Anūmas, Brooklyn, N. Y. 4
  - Ign. Kasparavičius, Brooklyn, N. Y. 2

LICENSES Beer, Wine, Liquor WHOLESALE AND RETAIL

NOTICE is hereby given that License No. GB 4822 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 3 East 6th Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

LAWRENCE PHILIP BARBERI
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 4891 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 317 Pearl Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

GAETANA DE ROSA
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1236 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 244 Hoyt Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

ROSALIA SERPE & GENNARO PALOMBA
244 Hoyt St.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 4620 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 3705 — 3rd Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

KARL GUNTHER
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 7219 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 128 Rochester Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

VIRGINIA JOELICK
128 Rochester Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 237 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 255 Sutter Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

ANNETTE DELICATESSEN CO., INC.
255 Sutter Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1288 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 385 Sumpter Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

MICHAEL CHASANOFF
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1508 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 4015 — Avenue T, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

GAETANO VOLPE
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1096 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 2002 — Avenue K, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

ERHARDT NORBY
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1235 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 323 Sumner Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

BENJAMIN BICKEL
323 Sumner Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1191 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 60 St. Nicholas Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

THOMAS RUSSO
60 St. Nicholas Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1281 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 4209 Ft. Hamilton Pkway, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

THOMAS SARDISCO
4209 Ft. Hamilton Pkway, B'klyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1379 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 691 Bedford Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

SAMUEL GROSS
691 Bedford Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 7562 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 898 Shepherd Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

ALEX ABUGEL
898 Shepherd Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 7713 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 60 Broome Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

STELLA CZAJKOWSKI
60 Broome St.,
Brooklyn, N. Y.

LICENSES Beer, Wine, Liquor WHOLESALE AND RETAIL

NOTICE is hereby given that License No. EB 708 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 778 Atlantic Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

JOHN PANTELLEIS
(St. John's Rest.)
778 Atlantic Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 192 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 34 12th Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

WILLIAM YACKNER
(Yackner's Rest.)
434-13th St.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 645 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 761 Flatbush Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

JACOB SAFIER
761 Flatbush Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. EB 670 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 1713 Avenue U, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

MINNIE STREITMAN
1713 — Avenue U,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. RL 8376 has been issued to the undersigned to sell beer, wine and liquor at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 1015 Nostrand Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed on the premises.

DOMINICK GIUDICE, JR.
(D-B-A Blue Bar)
1015 Nostrand Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 10475 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 216 Ridgewood Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

PHILIP WASSERMAN
c/o Ridgewood Food M't.
216 Ridgewood Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1230 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 279 Woodlawn Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

JOSEPH KUHN
279 Woodlawn St.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1503 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 104-04 Flatlands Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

SARAH KRAMER
104-04 Flatlands Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 7552 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 176 Wyckoff Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

JOHN E. MIGHTSH
176 Wyckoff Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1225 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 333 Sumner Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

BENJAMIN BICKEL
333 Sumner Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1191 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 60 St. Nicholas Ave., Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

THOMAS RUSSO
60 St. Nicholas Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1281 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 4209 Ft. Hamilton Pkway, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

THOMAS SARDISCO
4209 Ft. Hamilton Pkway, B'klyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 1379 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 691 Bedford Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

SAMUEL GROSS
691 Bedford Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 7562 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 898 Shepherd Avenue, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

ALEX ABUGEL
898 Shepherd Ave.,
Brooklyn, N. Y.

NOTICE is hereby given that License No. GB 7713 has been issued to the undersigned to sell beer, at retail under Section 107 of the Alcoholic Beverage Control Law at 60 Broome Street, Borough of Brooklyn, County of Kings, to be consumed off the premises.

STELLA CZAJKOWSKI
60 Broome St.,
Brooklyn, N. Y.

TARZANAS IR TARZELĖ

WHEN THE RHINOCEROS RENEWED HIS CHARGE, TARZAN SWERVED DOWN-WIND AND THE BEAST LOST HIS SCENT.

WITH FRESH VIGOR THE APE-MAN RESUMED HIS SEARCH FOR TOMMY.

...BY NOW THE INEXPERIENCED LAD HAD CIRCLED BACK INTO THE TERRITORY OF THE HOSTILE APES.

"TARMANGANI — HE BACK-GROWLED ONE; HE BRING MAN-WEAPON TO KILL US. WE KILL!"

SILENTLY THE HAIRY MONSTERS MANUEVERED UNTIL THEY HAD SURROUNDED THE UNSUSPECTING BOY.

Edgar Rice Burroughs.

Kas bus toliau — žiūrėkite kitame Vienybės numery

Kai raganosis vėl rengėsi atakuoti, Tarzanas pasuko pavėjui ir tokiu būdu dziunglių bestija susiklaidino. Pagaliau, raganosiai, po pirmo nepasisekimo, praėjo ir piktnumtas toliau atakauti.

Dabar Tarzanas su nauja energija vėl pasileido ieškoti Tommy. Jis buvo tikras, kad berniukas turi būti kur nors šioje apylinkėje. Jis buvo nusistatęs, žūt ar būt, surasti paklydusį berniuką.

O tuo tarpu nepatyręs berniukas klaidžiojo tose pačiose vietose, kuriose viešpatavo jam nedraugiškos beždžionės. Jos, kaip žinoma, kartą jau buvo pasiekęsinius i berniuko gyvenbę.

"Tarmangeni! — jis vėl grįžo. Jis atsinešė žmogaus ginklą užmušti. Geriau bus, jeigu mes jį pirma užmušime." — Taip kalbėjo beždžionės, sėdėdamos medžio viršūnėje, ant šakos.

ALLIANCE HALL

Restauranas ir Baras
Viena iš puikiausių lietuviškų svetainių
Tinkama vieta visokioms pramogoms.
Kasdien muzika ir šokiai
ALLIANCE HALL
K. Buividas, sav.
197 Grand Street,
Brooklyn, N. Y.
Tel.: EVERgreen 4-6344

Lietuvių Radijo Draugijos Vakarines

7:30 PROGRAMOS 7:30
J. P. GINKUS, Direktorius
KETVIRTADIENIAIS 7:30 WWRL 1600 kc.
Gyvuoja virš 12 metų oro bangomis, transliuojama visuomenės įvairūs pranešimai, naujienos, muzika.
(Vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai ir t.t. Vestuvės, puotos, liūdni pranešimai.)
J. P. GINKUS A. JEZAŪVITAS VIOLET PRANCKUS
495 Grand St., pranešimų direk. Muzikos vedėja
Brooklyn, N. Y. EV. 4-7142 EVERgreen 8-3626